

ХАВДРЫН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЧИГЛЭЛЭЭР ХУВЬ ХҮНЭЭС ГАРАХ АЛБАН БА АЛБАН БУС ЗАРДЛЫН СУДАЛГАА

СУДАЛГААНЫ БАГ

Багийн ахлагч: Д. Баттулга	/ЭМЭЗБСА-ны дарга/
Багийн зөвлөх: О.Чимэдсүрэн	/АУ-ны доктор, профессор, ЭМХТ-ийн зөвлөх/
Багийн гишүүд: Б. Солонго	/ЭМЭЗБСА-ны мэргэжилтэн/
Г. Лувсанцэрэн	/ЭМЭЗБСА-ны мэргэжилтэн/
Х. Мөнхтуяа	/ЭМЭЗБСА-ны мэргэжилтэн/
Г. Тунгалагтамир	/ЭМЭЗБСА-ны мэргэжилтэн/

СУДАЛГАА ЯВУУЛСАН ХУГАЦАА

2021 оны 9 сарын 1-нээс 2021 оны 11 сарын 15

ХАМТРАН АЖИЛЛАСАН

ХАВДАР СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛ

ТОВЧИЛСОН ҮГСИЙН ЖАГСААЛТ

ДЭМБ	Дэлхийн Эрүүл Мэндийн Байгууллага
ЭМХТ	Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв
ХСҮТ	Хавдар Судлалын Үндэсний Төв
ЭМД	Эрүүл Мэндийн Даатгал
АШУУИС	Анагаахын Шинжлэх Ухааны Үндэсний Их Сургууль
ЭМДҮЗ	Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөл
ДЗА	Дуудлага зохицуулах алба
ЕМЗ	Ерөнхий мэс засал
ЭЦНБ	Элэг цөс нойр булчирхай
ТХМЗ	Толгой хүзүүний мэс засал
ЦХМЗ	Цээжний хөндийн мэс засал
ЭМЗТ	Эмэгтэйчүүдийн мэс заслын тасаг
КТГ	Компьютер томографи
БШГД	Бүдүүн шулуун гэдэсний дуран

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

- Хүснэгт 1. Хэвтэн эмчлүүлэх тасгийн түүвэр
- Хүснэгт 2. Амбулаторийн тасгийн түүвэр
- Хүснэгт 3. Судалгааны асуумжийн агуулга
- Хүснэгт 4. Сүүлийн 5 жилд үйлчлүүлсэн нийт үйлчлүүлэгчид
- Хүснэгт 5. Хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн эмчилгээний төрөл
- Хүснэгт 6. ДЗА-наас ХСҮТ-д үзүүлсэн үйлчилгээ
- Хүснэгт 7. ХСҮТ-ийн цаг товлох үйлчилгээ
- Хүснэгт 8. Стационарын хүлээгдлийн хоног
- Хүснэгт 9. Стационарын хүлээгдлийн хоног (дундаж хувь)

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

- Зураг 1. Судалгааны загвар
- Зураг 2. Амбулатори болон Стационараар үйлчлүүлэгчид
- Зураг 3. Амбулатори, стационараар үйлчлүүлэгчид /хот, ХОН-р/
- Зураг 4. Амбулаториор үйлчлүүлэгчид болон хавдар оношлогдсон хүмүүс хүйсээр
- Зураг 5. Нийт үйлчлүүлэгчдийн хавдрын төрөл
- Зураг 6. Амбулаторит зонхилон оношлогдох байрлалын хорт хавдрууд
- Зураг 7. Стационарит зонхилон оношлогдох байрлалын хорт хавдрууд
- Зураг 8. ХСҮТ-н стационарын тасгийн ачаалал
- Зураг 9. Анх оношлогдох үеийн хавдрын үе шат
- Зураг 10. Хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн хавдрын үе шат
- Зураг 11. Мэс засал хийлгэсэн, хийлгээгүй
- Зураг 12. Нас баралт, тасаг, он

- Зураг 13. Амбулаторийн хүлээгдлийн хоног (хувиар)
- Зураг 14. Дүрс оношилгооны тасгийн хүлээгдэл
- Зураг 15. Үйлчлүүлэгчийн цаг товлолтын мэдээлэл
- Зураг 16. Цаг товлолтын хүлээгдэл
- Зураг 17. Үйлчилгээ авсан байдал
- Зураг 18. Үйлчилгээ авч чадаагүй шалтгаан
- Зураг 19. Эмнэлэгт үзүүлэхээр очсоны дараах хүлээгдэл
- Зураг 20. 1800-0119 тусгай дугаарын сэтгэл ханамж
- Зураг 21. ХСҮТ-ийн үйлчилгээний төрлүүд
- Зураг 22. Үйлчлүүлэгчийн зовиур илэрсэн хугацаа
- Зураг 23. Үйлчлүүлэгч анх эмнэлэгт хандсан хугацаа
- Зураг 24. Эмнэлэгт хандсанаас хойш онош тодорсон хугацаа
- Зураг 25. Хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн Улаанбаатар хотод ирсэн тээврийн хэрэгсэл, түүний зардал
- Зураг 26. Хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн Улаанбаатар хотод байрлаж буй байрны зардал
- Зураг 27. Улаанбаатар хотод ирсэнээс хойших хоолны зардал
- Зураг 28. Лабораторийн шинжилгээний зардал
- Зураг 29. Компьютер томографийн зардалд
- Зураг 30. MRI-н зардал
- Зураг 31. Дурангийн оношилгооны зардал
- Зураг 32. Оношилгоо хийлгэсэн газар
- Зураг 33. Мэс заслын зардал
- Зураг 34. Бусад эмчилгээнд зарцуулсан мөнгөн дүн
- Зураг 35. Үйлчлүүлэгчдийн төлбөрийн хэлбэр
- Зураг 36. Зээл авсан эсэх
- Зураг 37. Хамрагдсан зээлний төрөл

- Зураг 38. ЭМД бүрэн ашигладаг эсэх
- Зураг 39. Сүүлийн 3 сар ЭМД ашигласан эсэх
- Зураг 40. ЭМД-аар хөнгөлүүлсэн үйлчилгээ
- Зураг 41. Хүлээлгийн хэсгийн тав тух
- Зураг 42. Эмнэлгийн тэмдэг, тэмдэглэгээний ойлгомжтой байдал
- Зураг 43. Эмнэлгийн орчны цэвэрлэгээ, үйлчилгээ
- Зураг 44. Эмнэлгийн ариун цэврийн өрөөний цэвэрлэгээ, үйлчилгээ
- Зураг 45. Эмнэлэг доторх гар ариутгагчийн хүрэлцээ
- Зураг 46. Шинжилгээний талаар өгсөн тайлбар
- Зураг 47. Үйлчлүүлэгчийн хэрэглэх эмийн талаар тайлбарласан байдал
- Зураг 48. Эмчийн үзлэгийн хугацаа
- Зураг 49. Эмчийн үйлчлүүлэгчтэй хүндэтгэлтэй харьцсан байдал
- Зураг 50. Эмч үйлчлүүлэгчийн өвчин эмгэгийн талаар тайлбарласан байдал
- Зураг 51. Сувилагчийн харьцаа
- Зураг 52. Ярилцлагын үеийн ганцаарчилсан байдал
- Зураг 53. Үзлэгийн үеийн ганцаарчилсан байдал
- Зураг 54. Санал гомдол илэрхийлэх талаар мэдээлэл өгсөн байдал
- Зураг 55. Үйлчлүүлэгчдийн ерөнхий сэтгэл ханамж

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

СУДАЛГААНЫ ҮНДЭСЛЭЛ БА ХЭРЭГЦЭЭ

Хорт хавдар нь дэлхий нийтэд нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болоод байгаа бөгөөд эдийн засгийн хувьд хүнд дарамт үүсгэж буй томоохон хүчин зүйлийн нэг юм. ДЭМБ-н статистик мэдээллээр 2020 онд дэлхий дахинд 19.2 сая гаруй хүн хорт хавдраар өвдөж, 9.9 сая хүн хорт хавдрын шалтгааны улмаас нас баржээ.

Монгол улсад 2020 онд 6702 хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдэж, үүний дотор 32%-г элэгний хорт хавдар, 17%-г ходоодны хорт хавдар, 7.6%-г уушги гуурсан хоолойн хорт хавдар, 7.2%-г умайн хүзүүний хорт хавдар, 4.7%-г улаан хоолойн хорт хавдар эзэлж байна. Хүйсийн хувьд эрэгтэйд элэг, ходоод, уушги гуурсан хоолой, улаан хоолой, бүдүүн шулуун гэдэсний хавдар, харин эмэгтэйд элэг, умайн хүзүү, ходоод, хөх, улаан хоолойн хорт хавдар тус тус зонхилон тохиолдож байна.

Шинээр бүртгэгдсэн хорт хавдрын 36% нь хөдөө орон нутагт, 35% нь ХСҮТ-д, 19.1% нь нийслэлийн дүүргүүд, 9.1% нь бусад эмнэлэг, зарим хувийн эмнэлэгт оношлогдсон байна. Хорт хавдрын шинэ өвчлөлийн оношлогдсон үе шатыг сүүлийн 10 жилийн дунджаар харвал 10 хүний 2 нь эрт үедээ, 8 нь хожуу үедээ оношлуулдаг. 2020 оны байдлаар хорт хавдраар оношлогдсон хүн амын 72.4% нь өвчнийхөө III, IV үе (*TNM-н ангиллаар*) буюу хожуу шатандаа оношлогдож, хорт хавдрын улмаас нас барсан нийт хүн амын 28% нь оношлогдож хяналтанд орсон хугацаанаас хойш 1 жил хүртэлх хугацаанд амьдарсан байна.

Монгол улсад хорт хавдрын өвчлөл ийнхүү нэмэгдэж байгаатай холбогдуулан иргэдэд учирдаг санхүүгийн дарамтыг багасгах боломж бүрдүүлэхээр Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуульд Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөл /ЭМДҮЗ/ 2021 онд “Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам батлах тухай” 03 дугаар тогтоол гаргасан. Тус тогтоолд хорт хавдрын үеийн тусламж үйлчилгээг 100 хувь ЭМД-н сангаас санхүүжүүлэхээр заасан. Өндөр өртөгтэй оношилгоо, шинжилгээг төрийн эмнэлэгт хийлгэхэд нэг удаад 160 мянган төгрөгийн санхүүжилт олгодог байсан бол одоо төрийн болон хувийн хэвшлийн даатгалын байгууллагатай

гэрээтэй эмнэлэг дээр өндөр өртөгт оношилгоо, шинжилгээ хийлгэхэд даатгалын сангаас 70 хувь, иргэн 30 хувийг төлөхөөр тогтоосон байна. Мөн хавдрын химийн өдрийн эмчилгээний төлбөрт өвчтөний биеийн байдал, зовиураас шалтгаалан нэг удаагийн эмчилгээний зардалд 450 мянган төгрөг, туяаны өдрийн эмчилгээний төлбөрт өдөрт 66 мянган төгрөгөөр тооцон эрүүл мэндийн даатгалын сангаас төлбөрийг хийдэг болсноор өвчтөнөөс гарах зардлын хэмжээ багасах, санхүүгийн хүндрэл бэрхшээлгүйгээр хүртэх боломжтой болгоод байгаа.

Улсын хэмжээнд хорт хавдраар шинээр өвчлөгсдийн эмчилгээний төрлийг харвал хорт хавдрын өвчлөлийн 53,5% нь хөнгөвчлөх эмчилгээ, тусламж авсан байна. Хорт хавдрын улмаас нас баралтаараа Монгол улс дэлхийд дээгүүрт ордгийн гол шалтгаан нь эрт оношлогдож чадаагүй, хорт хавдрын эмчилгээний зардалд их хэмжээний мөнгө шаардагдаж байгаа хэвээр тул уг судалгааг хийх хэрэгцээтэй байна.

ЗОРИЛГО

ХСҮТ-ийн тусламж үйлчилгээний өнөөгийн байдал, түүний хүлээгдэл, хавдрын тусламж үйлчилгээний чиглэлээр хувь хүнээс гарах албан ба албан бус зардлыг судлах.

ЗОРИЛТ

1. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд ХСҮТ-д үйлчлүүлсэн иргэдийн статистик мэдээнд дүн шинжилгээ хийх
2. ХСҮТ-ийн тусламж үйлчилгээ, цаг товлох үйлчилгээний одоогийн байдал, хүлээгдэл, тулгамдаж буй асуудлыг тодорхойлох
3. Хавдрын тусламж үйлчилгээний үед хувь хүнээс гарах албан ба албан бус зардал, үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийг судлах

СУДАЛГААНЫ ГОЛ АСУУЛТ

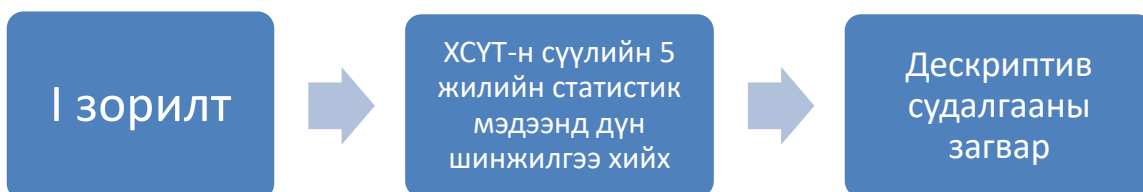
1. ХСҮТ-ийн амбулаторийн үзлэг, оношилгоо, эмчилгээний хүлээгдэл хэр байна вэ?
2. Хавдрын тусламж үйлчилгээ авч буй иргэд ЭМД-д бүрэн хамрагдаж чадаж байна уу? ЭМД-ын буцаан олголтыг авч чаддаг уу?

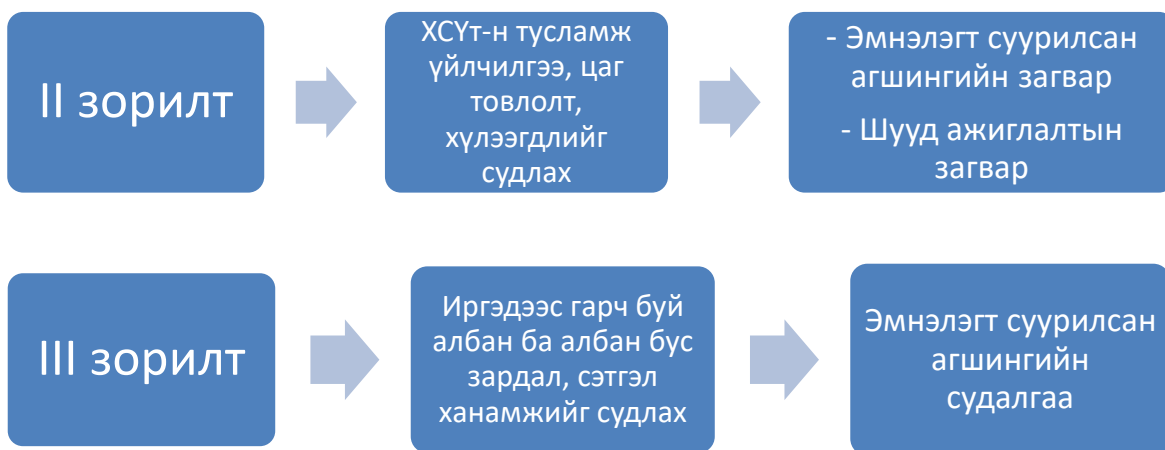
3. Хавдрын тусламж үйлчилгээ авч буй иргэдээс албан ба албан бус байдлаар хэдэн төгрөгний зардал гардаг вэ?
4. ХСҮТ-ээр үйлчлүүлж буй иргэд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээнд хэр сэтгэл ханамжтай байна вэ?

СУДАЛГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

- Судалгааны арга аргачлалыг багаараа боловсруулан удирдлагын зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн судалгааг эхлүүлсэн
- Судалгааг 2021 оны 9-10, 11 саруудад явуулсан
- Энэхүү судалгаанд ЭМД-ын өндөр өртөгтийн тайлан болон ХСҮТ-өөр үйлчлүүлж буй үйлчлүүлэгчийг хамруулсан.
- Хавдрын тусламж үйлчилгээний үед иргэдээс дан ганц эмчилгээний бус унаа, байр хоол хүнс, гэх мэт урсгал зардал их гардаг тул судалгааны асуумж нэмэлтээр оруулж зардлын мэдээллийг цуглуулсан.
- Эмчилгээ оношилгооны эмнэлгийн байгууллагын зүгээс хувийн эмнэлэгт болон лабораторид оношлуулах дарамт шахалт байдаг эсэхийг тодруулсан.
- ЭМД-ын 2020 оны хавдарын тусламж үйлчилгээний үед зориулсан даатгалын төсөв болон иргэдээс гарч буй мөнгөн дүнтэй харьцуулан дүгнэлээ.
- Судалгаа нь 3 бүлэгтэй ба I бүлэгт хавдрын тусламж үйлчилгээ, цаг товлох үйлчилгээний өнөөгийн байдал. II бүлэгт иргэнээс гарч буй албан ба албан бус зардалын дүн III бүлэгт 2021 оны хавдарын тусламж үйлчилгээ зардалын харьцуулалт.

СУДАЛГААНЫ ЗАГВАР

Зураг1. Судалгааны загвар

СУДАЛГААНЫ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Баримтын судалгаанд ХСҮТ-ийн сүүлийн 5 жилийн статистик мэдээ, 2021 оны 1 сараас 2021 оны 9 сар хүртэлх хугацааны цаг товлолтын тайланг хамруулав.

Агшингийн судалгаанд ХСҮТ-н мэс заслын клиник болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний клиник, амбулаториор үйлчлүүлж буй 200 үйлчлүүлэгчийг санамсаргүй түүврийн аргаар сонгон оролцуулав.

СУДАЛГААНД ХАМРАГДАХ НЭГЖ ТҮҮВЭРЛЭЛТИЙН ТОО

А. Баримтын судалгааны материал

- ХСҮТ-н 2016-2020 оны үйл ажиллагааны тайлан
 - Амбулатори, стационараар үйлчлүүлэгчдийн тоо сүүлийн 5 жилээр
 - Үйлчлүүлэгчдийн оношийн мэдээлэл (хавдрын төрлөөр, хот хөдөөгөөр, тусламж үйлчилгээгээр)
- “Эрүүл мэндийн үзүүлэлт - 2020” ЭМХТ

Б. Судалгаанд хамрагдсан ХСҮТ-ийн үйлчлүүлэгчдийн мэдээлэл

ХСҮТ-ийн мэс заслын ба хавдрын өвөрмөц эмчилгээний клиникийн тасгуудад хавдрын тусламж үйлчилгээ авч буй 100 хүн, амбулаторийн тасгуудаар үзүүлж буй 100 хүн энэхүү судалгаанд хамрагдсан. Стационари болон амбулаториор үйлчлүүлж буй нийт үйлчлүүлэгчдийн 64,5 хувь нь эмэгтэй, 35,5 хувь нь эрэгтэй

байсан ба насны бүлгээр авч үзвэл 33 хувь нь 18-45 насных, 67 хувь нь 45-80 насны иргэд байв. Мөн эдгээр үйлчлүүлэгчдийн 48,7 хувь нь Улаанбаатар хотоос, 51,3 хувь нь хөдөө орон нутгаас ирж ХСҮТ-д үйлчлүүлж байсан.

Судалгаанд мэс заслын клиникийн 5 тасаг, хавдрын өвөрмөц эмчилгээний 3 тасагт хэвтэн эмчлүүлж буй үйлчлүүлэгчдийн 57%, амбулаторийн 13 тасаг, оношзүйн 5 тасгаар дунджаар өдөрт үйлчлүүлдэг үйлчлүүлэгчдийн 21%-г хамруулав.

Хүснэгт1. Хэвтэн эмчлүүлэх тасгийн түүвэр

№	Клиник	Тасгийн нэр	Орны тоо	Түүврийн тоо
1	Мэс заслын клиник	Толгой хүзүүний МЗ	20	12
2		Ерөнхий МЗ	24	13
3		Эмэгтэйчүүдийн МЗ	25	15
4		Элэг, цөс, нойр булчирхайн МЗ	15	8
5		Цээжний хөндийн МЗ	15	8
6		Эрчимт эмчилгээ, ЯТТ-н тасаг	2	2
7	Мэс заслын бус клиник	Туяа эмчилгээний тасаг	50	25
8		Хими эмчилгээний тасаг	5	5
9		Хөнгөвчлөх эмчилгээний тасаг	21	12
Нийт			175	100

Хүснэгт2. Амбулаторийн тасгийн түүвэр

1	Амбулаторийн тасаг	13 кабинет	476	100
2	Оношзүйн тасаг	5 кабинет		

СУДАЛГААНЫ МЭДЭЭЛЭЛ ЦУГЛУУЛАХ АРГУУД

Судалгааны мэдээллийг тоон аргаар цуглуулав.

А. Баримтын судалгаа:

- ХСҮТ-н 2021 оны 1 сараас 2021 оны 9 сарын цаг товлолтын

- ЭМД-ийн газраас сүүлийн 5 жилийн хугацаанд хавдрын тусламж үйлчилгээнд гаргасан төлбөрийн тайлан

В. Асуумж судалгаа:

Үйлчлүүлэгчдээс 7 бүлэг, 60 асуулт бүхий асуумжаар судалгааг авсан. Үүнд:

Хүснэгт3. Судалгааны асуумжийн агуулга

Асуумжийн бүлэг	Агуулга
Ерөнхий мэдээлэлд	<ul style="list-style-type: none"> • Судалгаанд оролцогч үйлчлүүлэгчдийн мэдээлэл • Үйлчлүүлэгчийн оношийн талаарх мэдээлэл • Тухайн эмнэлгээс авч буй тусламж үйлчилгээ
Цаг товлолтын мэдээлэлд	<ul style="list-style-type: none"> • Цаг товлолтын талаарх мэдээлэл • Үйлчилгээний хүлээгдэл
Зардал ба сэтгэл ханамжид	<ul style="list-style-type: none"> • Эмнэлгийн тусламж авах үеийн албан бус зардал • Эмнэлгийн тусламж авах үеийн албан зардал • Сэтгэл ханамж

СТАТИСТИК БОЛОВСРУУЛАЛТ ХИЙХ АРГА

Мэдээллийг Microsoft Office Excel програм дээр датаг оруулж, STATA 15 програм ашиглан боловсруулалт хийсэн. Үр дүнгийн үзүүлэлтийг тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын амбулатори болон стационарийн үйлчилгээг дундаж утга, эзлэх хувь зэргийг харьцуулан гаргаж дескриптив шинжилгээ хийсэн. Үр дүнг хүснэгт, зураг, схемээр харуулан тайланд тусгав.

ГУРАВ. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

3.1 ХСҮТ-ИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ТӨЛӨВ

ХСҮТ нь доор чиглэлээр иргэдэд хавдрын тусламж үйлчилгээ үзүүлдэг улсын голлох хамгийн том төв эмнэлэг юм. Үүнд:

- Хавдрын мэс заслын клиник
- Хавдрын өвөрмөц эмчилгээний клиник
- Хавдрын яаралтай тусламжийн клиник
- Дүрс оношилгоо, Эмгэг судлал, Лабораторийн тусламж үйлчилгээ

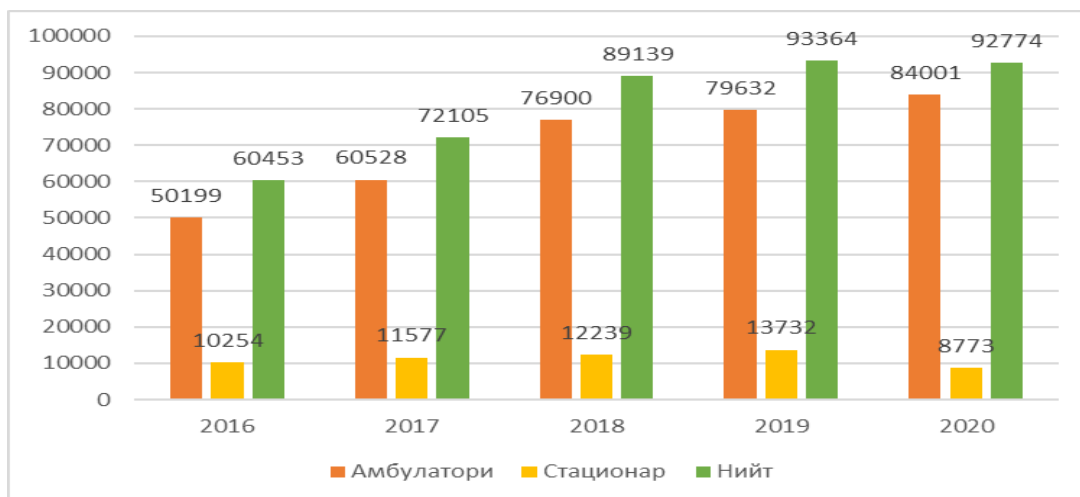
ХСҮТ-өөр үйлчлүүлэгчдийн сүүлийн 5 жилийн статистик мэдээлэл

Хүснэгт 4. Сүүлийн 5 жилд үйлчлүүлсэн нийт үйлчлүүлэгчид

	2016	2017	2018	2019	2020
Дуудлагаар гэрийн үзлэг	0	0	0	220	127
Урьдчилан сэргийлэх үзлэг	24746	15281	15986	14416	3533
Идэвхтэй хяналт	26995	22884	55	0	0
Амбулатори	50199	60528	76900	79632	84001
Стационар	10254	11577	12239	13732	8773
НИЙТ	112194	110270	105180	108000	96434

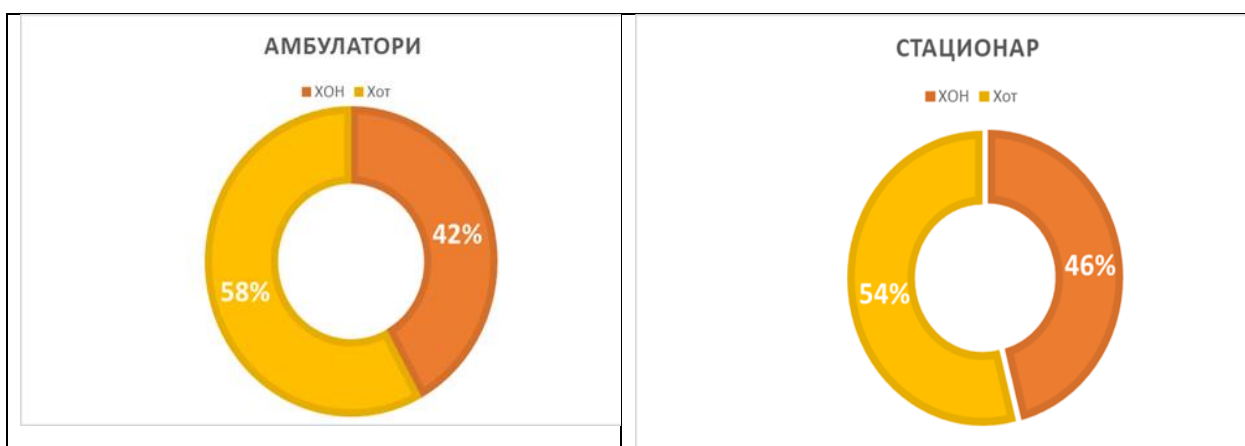
ХСҮТ-өөр сүүлийн 5 жилийн хугацаанд 532,078 хүн үйлчлүүлсэн ба 2016-2018 онуудад дуудлагаар гэрийн үзлэг хийгдээгүй бол 2019 онд 220, 2020 онд 127 хүнд үзлэг хийсэн байна. Урьдчилан сэргийлэх үзлэгийн тоо жил бүр буурах хандлагатай байсан ба 2020 онд 3533 болтлоо буюу өмнөх оноос 4 дахин буурсан байна. Амбулаторийн үзлэгт 2016 онд 50199 үйлчлүүлэгч үйлчлүүлсэн бол 2020 онд 84001 болж өссөн байна. Стационараар үйлчлүүлэгчдийн тоо жил ирэх тусам нэмэгдэж байсан бол 2020 онд 8773 болж буурсан байна.

Үйлчлүүлэгчдийг амбулатори болон стационараар ангилан сүүлийн 5 жилийн өөрчлөлтийг судлан доорхи зурагт харуулав.

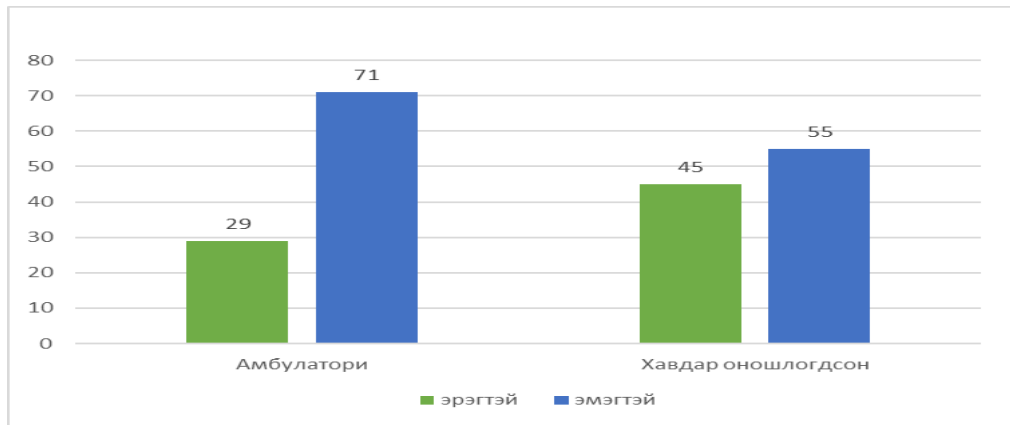
Зураг2. Амбулатори болон Стационараар үйлчлүүлэгчид

ХСҮТ-өөр сүүлийн 5 жил үйлчлүүлсэн нийт үйлчлүүлэгчдээс Амбулатори болон Стационараар үйлчлүүлсэн үйлчлүүлэгчдийн сүүлийн 5 жилийн өөрчлөлтийг судалж үзэхэд үйлчлүүлэгчдийн тоо жил ирэх тусам нэмэгдэж байна. Харин 2020 онд Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн тоо өндөр байгаа ч хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн тоо өмнөх оноос 5000-аар буурсан байна.

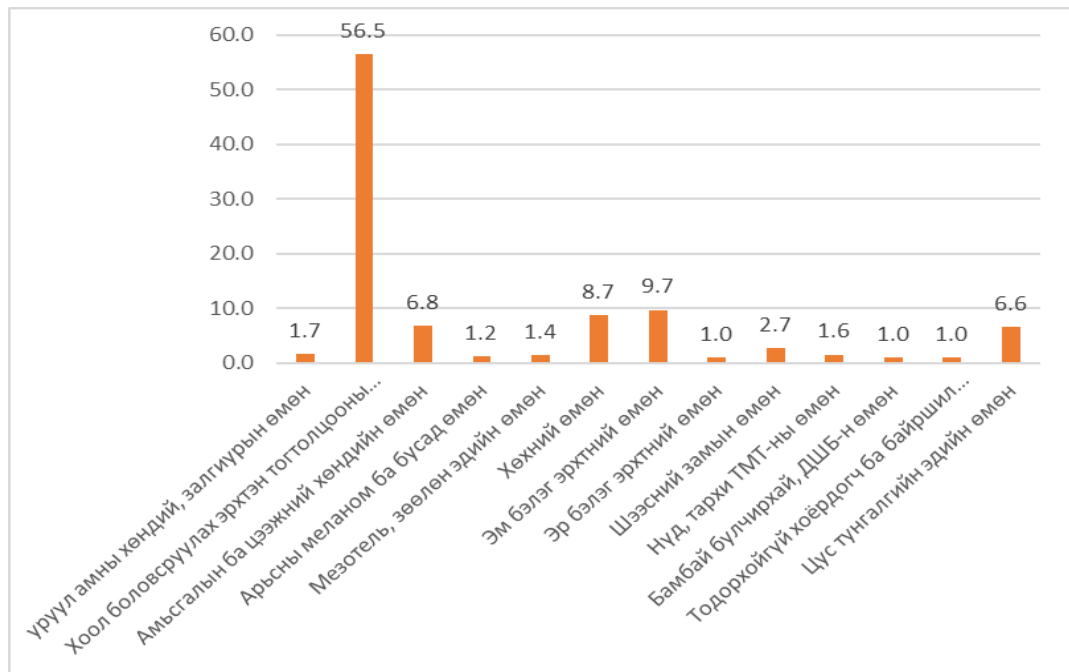
Зураг3. Амбулатори, стационараар үйлчлүүлэгчид /хот, ХОН-р/

Үйлчлүүлэгчдийг Улаанбаатар хот, хөдөө орон нутгаас ирсэн байдлаар ангилан авч үзэхэд хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн дийлэнх нь амбулаторит үзүүлэхээс илүү стационарит хэвтэн эмчлүүлэхээр ирдэг нь харагдаж байна. Харин Улаанбаатар хотын үйлчлүүлэгчид амбулаторит үйлчлүүлэх нь илүү байдаг байна.

Зураг 4. Амбулаториор үйлчлүүлэгчид болон хавдар оношлогдсон хүмүүс хүйсээр

Амбулаториор үйлчлүүлэгчдийн ихэнх хувь нь эмэгтэйчүүд байсан ба хүйсийн хувьд 42 хувиар эрэгтэйчүүд бага байсан бол хавдар оношлогдсон нийт хүмүүс хүйсийн хувьд хол зөрүүгүй буюу 10 хувиар эмэгтэйчүүд их байна.

Зураг5. Нийт үйлчлүүлэгчдийн хавдрын төрөл

ХБЭТ-ний хавдар хамгийн их хувийг буюу 56.5 хувийг эзэлж байна. Хоёрдугаарт эм бэлэг эрхтний хавдар 9.7 хувь, гуравдугаарт хөхний хавдар 8.7 хувь дөрөвдүгээр амьсгалын ба цээжний хөндийн хавдрууд 6.8 хувийг, тавдугаарт Цус тунгалгийн эдийн хавдар 6,6 хувийг эзэлж байна.

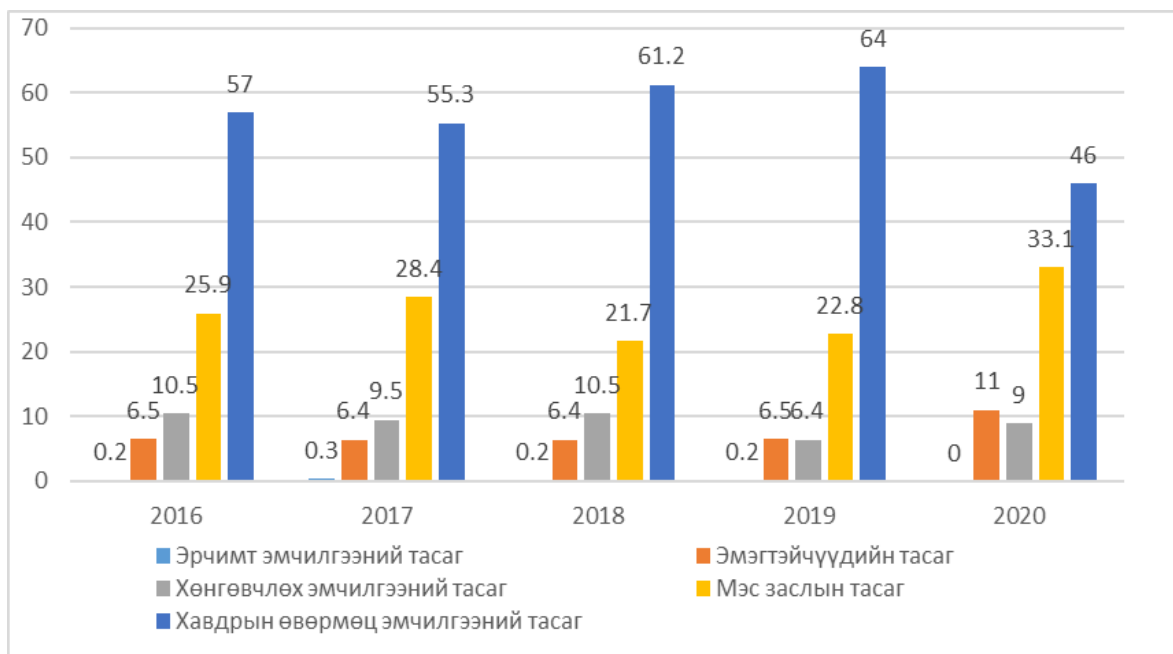
Зураг6. Амбулаторит зонхилон оношлогдох байрлалын хорт хавдрууд

Зураг7. Стационарит зонхилон оношлогдох байрлалын хорт хавдрууд

Зонхилон тохиолдох байрлалын 10 хавдрын нэгт элэгний хавдар, хоёрт ходоодны хавдар орж байгаа ч бусад хавдрын эзлэх хувь өөр өөр байна. Мөн амбулаторийн үзлэгээр оношлогдох эхний 10 хавдарт бөөрний хавдар орж байсан бол стационараар үйлчлүүлэгчдийн зонхилон тохиолдох байрлалын 10 хавдарт бамбай булчирхайн хавдар орж байна.

Сүүлийн 5 жилийн статистик мэдээллээс харахад стационараар нийт 56,577 үйлчлүүлэгч хэвтэн эмчлүүлсэн байна.

Зураг8. ХСҮТ-н стационарын тасгийн ачаалал

Хамгийн ачаалал ихтэй тасгуудыг ангилан тооцоход “Хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тасаг” хамгийн ачаалал ихтэй байсан ба жилд 5000-8000 хүн хэвтэн эмчлүүлдэг. Харин “Мэс заслын тасаг”-т жилд 2000-3000 үйлчлүүлэгч, “Хөнгөвчлөх эмчилгээний тасаг”-т 1000-1200, “Эмэгтэйчүүдийн тасаг”-т жилд 600-900, “Эрчимт эмчилгээний тасаг”-т 29-37 үйлчлүүлэгч үйлчлүүлсэн байна.

Хүснэгт5. Хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн эмчилгээний төрөл

	2016		2017		2018		2019		2020	
	хот	хөдөө	хот	хөдөө	хот	хөдөө	хот	хөдөө	хот	хөдөө
Мэс заслын тусламж	1272	1385	1511	1774	1288	1371	1514	1623	1272	1385
Хөнгөвчлөх эмчилгээний тусламж	822	250	841	263	877	405	701	183	822	250
Хавдрын өвөрмөц эмчилгээний	3160	2671	3441	2963	3934	3555	4545	4240	2391	1714
Лаборатори	34262		32385		54221		52986		34262	

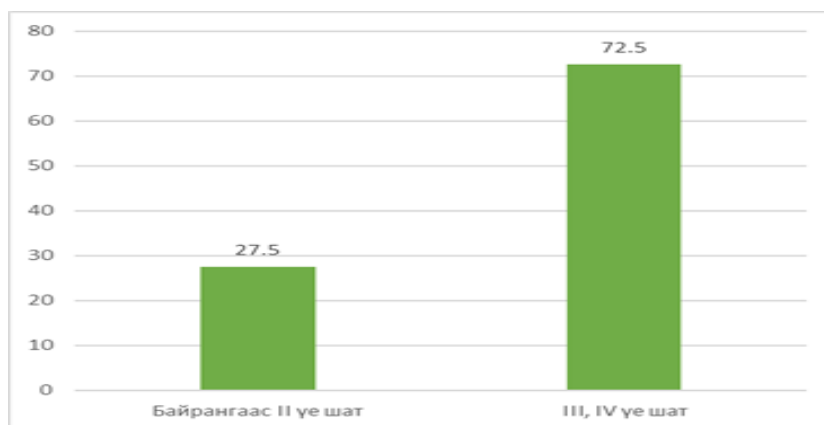
Сэргээн засах тусламж	316	160	242	0	316
-----------------------	------------	------------	------------	----------	------------

Хэвтэн үйлчлүүлэгчдэд үзүүлсэн тусламж үйлчилгээг сүүлийн 5 жилээр авч үзэхэд мэс заслын тусламж үйлчилгээг илүү олон хүн авсан ба хот хөдөөгөөр ялган авч үзэхэд хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчид мэс заслын тусламжийг илүү олон авсан байна.

Хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тусламж авсан үйлчлүүлэгчид 2016-2019 оны хооронд нэмэгдэж байсан ч 2020 онд 50 хувиар буурсан байна. Харин хөнгөвчлөх эмчилгээний тусламж үйлчилгээ авсан хүмүүсийн тоо хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчдээс их байна.

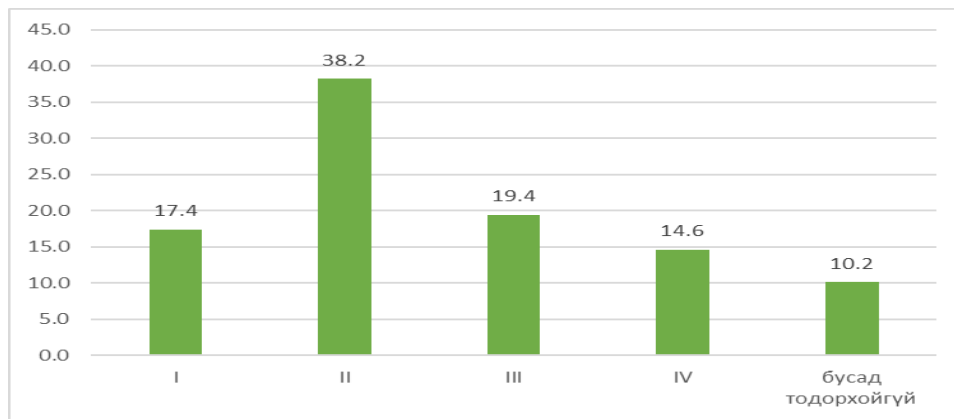
Лабораторийн нэг жилд хийлгэсэн шинжилгээ 2016-2017 онуудад **32,385-34,262** байсан бол 2018-2019 онуудад **52,986-54,221** болж өссөн байна. Харин 2020 онд **34262** болж буурсан байна.

Сэргээн засах тусламж үйлчилгээг 2016 онд **316**, 2017 онд **160**, 2018 онд **242**, 2020 онд **316** хүнд хийсэн бол харин 2019 онд сэргээн засах тусламжийг стационараар **0** буюу нэг ч хүнд хийгээгүй байна.

Зураг9. Анх оношлогдох үеийн хавдрын үе шат

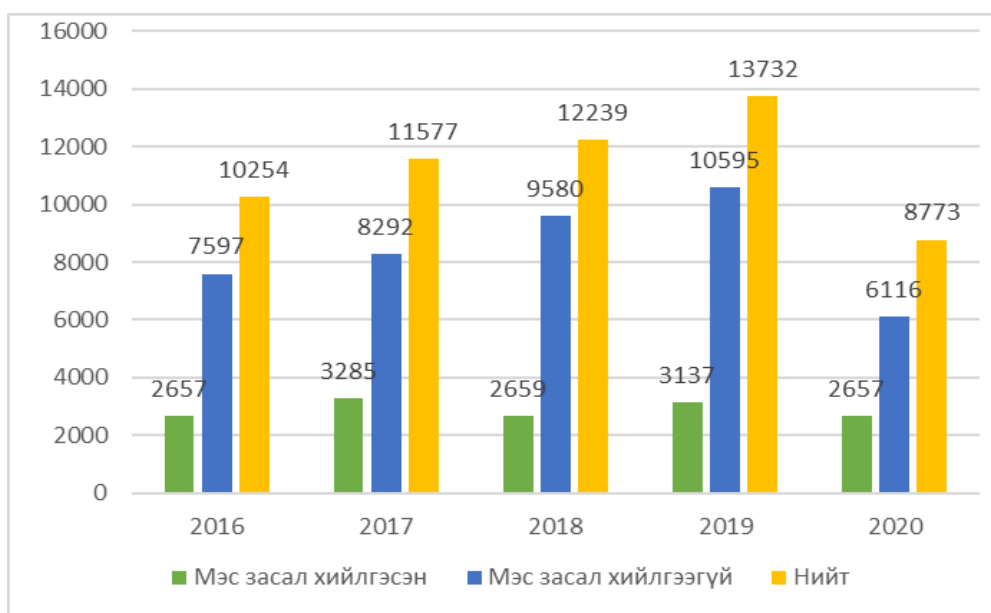
Шинээр бүртгэгдсэн нийт хорт хавдрын өвчлөлийн 27.5 хувь нь байрангаас II үе шатандаа, 72.5 хувь нь хожуу буюу III, IV шатандаа оношлогдсон байна.

Зураг10. Хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн хавдрын үе шат

ХСҮТ-д хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн хамгийн их буюу 38.2 хувь нь II шатандаа, 19.4 хувь нь III шатандаа, 17.4 хувь нь I шатандаа, 14.6 хувь нь IV шатандаа хэвтэн эмчлүүлсэн байна. Харин бусад 10.2 хувь нь хавдрын үе шат тодорхойгүй үедээ хэвтэн үйлчлүүлсэн байна.

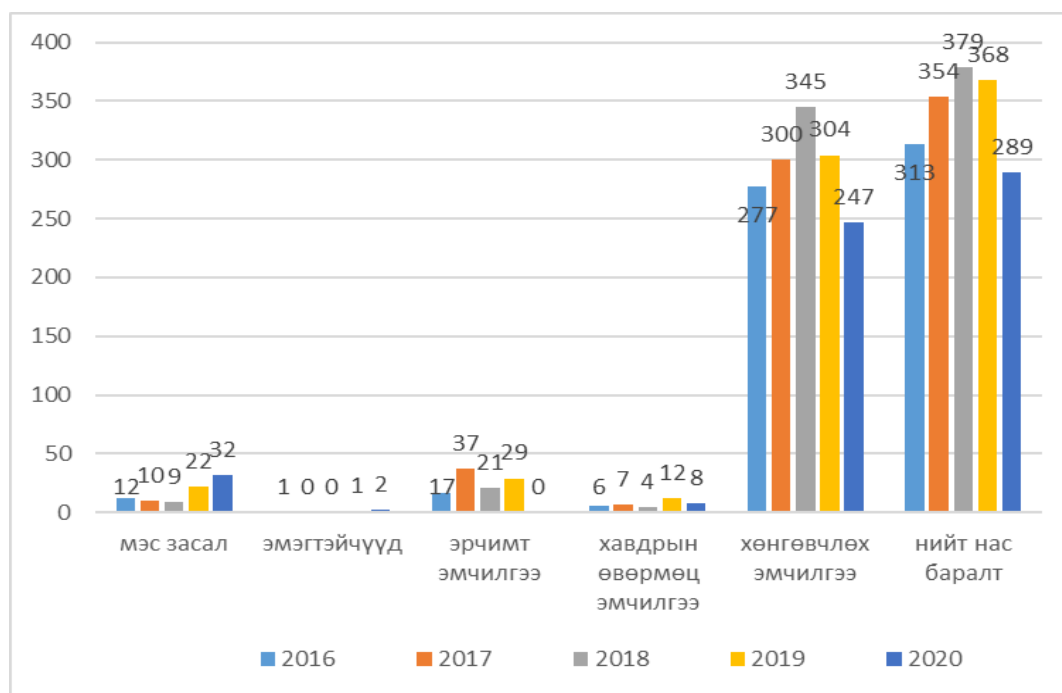
2016-2020 онд стационарит хэвтэн эмчлүүлэгчдийг ангилж үзэхэд дийлэнх нь мэс заслын тусламж үйлчилгээ авдаг байна.

Зураг11. Мэс засал хийлгэсэн, хийлгээгүй

2016 онд стационарт хэвтэн үйлчлүүлэгчдийн 26 хувь, 2017 оны үйлчлүүлэгчдийн 28 хувь, 2018 оны 22 хувь, 2019 оны 23 хувь, 2020 оны 30 хувь нь л мэс засал хийлгэсэн байна.

ХСҮТ-н стационарын мэс заслын тасаг, эмэгтэйчүүд, эрчимт эмчилгээ, хавдрын өвөрмөц эмчилгээ, хөнгөвлөх эмчилгээний тасгуудад нас баралтын байдлыг харахад харилцан адилгүй байлаа.

Зураг12. Нас баралт, тасаг, он

Хөнгөвлөх эмчилгээний тасагт нас баралт хамгийн өндөр тохиолддог ба 2020 онд өмнөх оноос 1.3 хувиар буурсан байна. Эрчимт эмчилгээний тасагт 2020 онд нас баралт тохиолдоогүй бол мэс заслын тасагт нас баралт өмнөх оноос 1.5 хувиар ихэссэн байна.

БҮЛГИЙН ДҮГНЭЛТ

- ХСҮТ-д жилд дунджаар 106,415 хүн үйлчлүүлдэг байна. Үүнээс амбулаторид 70,252 үйлчлүүлэгч үйлчлүүлсэн ба үүний 42% нь хот, 58% нь хөдөө орон нугийн үйлчлүүлэгчид байна.

- Стационарит жилд дунджаар 11,315 үйлчлүүлэгч хэвтэн эмчлүүлсэн ба үүнээс 46% нь хот, 54% нь хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчид байна.
- Улаанбаатар хотоос хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дийлэнх нь хөнгөвчлөх болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тусламж үйлчилгээ авч байна. Хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчид дийлэнхидээ мэс засал болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тусламж авдаг байна.
- Амбулатори болон стационараар үйлчлүүлэгчдийн тоо сүүлийн 5 жил нэмэгдэж байсан бол 2020 онд хэвтэн үйлчлүүлэгчид Ковид-19 халдварын улмаас өмнөх оноос 1.6 дахин буурсан байна.
- Идэвхитэй хяналт сүүлийн 2 жил буюу 2019, 2020 онуудад огт хийгдээгүй байна

3.2 ЦАГ ТОВЛОХ ҮЙЛЧИЛГЭЭ БА ДЗА-НЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Энэ бүлэгт ДЗА, ХСҮТ-ийн цаг товлох үйлчилгээнд үндэслэсэн дүгнэлтийг багтаасан болно.

ДЗА нь Эрүүл мэндийн байгууллагын амбулаторийн цаг товлох үйлчилгээний оновчгүй зохион байгуулалтыг шийдвэрлэх зорилгоор 2020 оны 9 дүгээр сараас эхлэн амбулаторийн үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг иргэд, эрүүл мэндийн байгууллагуудад үзүүлж эхэлсэн. Уг үйлчилгээг ДЗА нь E-health болон CallPro програмын тусламжтай ЭМЯ-ны харьяа 9 эмнэлэг, 5 Аймгийн нэгдсэн эмнэлэг, НЭМГ-н харьяа 6 Дүүргийн эрүүл мэндийн төвд үйлчилгээ үзүүлж байна.

ДЗА, ХСҮТ-ийн амбулаторийн үзлэгийн цаг товлолтын бүртгэл мэдээллийг судалж үзэхэд ДЗА нь 2021 оны 1 сараас 4 сар хүртэл ХСҮТ-ийн нийт 11 тасагт 86 үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг үзүүлсэн байна.

Хүснэгт 6. ДЗА-наас ХСҮТ-д үзүүлсэн үйлчилгээ

Эмнэлгийн нэрс	кабинет	1 сар	2 сар	3 сар	Нийт	4 сар	5 сар	6 сар	Нийт
Хавдар судлал	Ангиографи	2	1	0	3	0	1		1
	Гепатолог I	0	0	0	0	0	0		0
	Ерөнхий мэс засал	3	1	7	11	0	0		0
	Ерөнхий хавдар судлал	0	1	1	2	0	0		0
	Толгой хүзүүний мэс засал	2	3	8	13	0	1	0	0
	Цээжний хөндийн мэс засал	5	2	10	17	0	0	0	0
	Хөнгөвчлөх	0	0	0	0	0	0	0	0
	хими эмчилгээ	0	0	1	1	0	2	0	0
	Туяа эмчилгээ	2	1	0	3	0	0	0	0
	Элэг цөс, нойр булчирхай	3	6	11	20	0	0	0	0
	Эмэгтэйчүүдийн мэс засал	2	5	9	16	0	0	0	0
	Нийт	19	20	47	86	0	4	0	1

ХСҮТ нь үйл ажиллагааныхаа онцлогоос шалтгаалан үйлчлүүлэгчдийн өвчний картыг ашиглаж тодорхой чиглэл өгч цаг товлодог. Энэ нь ДЗА-аар дамжуулан үзлэгийн цаг товлоход хүндрэлтэй, төөрөгдөл учруулж байсан тул тасаг, нэгж бүтцийн бүртгэл мэдээллийг шинэчилж, нэмэлт өөрчлөлт оруулах шаардлага үүсэн тул одоогоор ДЗА-д хандахгүй байгаа.

ХСҮТ нь өөрсдийн цаг товлох дотоод утсаар, цахимаар, өөрийн биеэр гэсэн 3 төрлөөр үзлэгийн цагийг товлох үйлчилгээ үзүүлдэг. Үйлчилгээний бүртгэлийг дээрх 2 сараас 9 дүгээр сар хүртэл нийт 83,745 үйлчлүүлэгчид үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг үзүүлсэн байна. ДЗА-ыг ХСҮТ-д цаг товлох үйлчилгээ үзүүлж байсан хугацаагаар нь харьцуулж үзвэл ДЗА нь 1-4 сарын хугацаанд нийт 86, (0.4%), ХСҮТ нь 2,3 саруудад нийт 15535, (99.6%) үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

Хүснэгт 7. ХСҮТ-ийн цаг товлох үйлчилгээ

Тасгийн нэр	2-р сар	3-р сар	5-р сар	6-р сар	7-р сар	8-р сар	9-р сар	Нийт
Ангиографи	237	618	562	637	427	693	628	4657
Гепатолог	310	784	749	571	268	713	862	5351
Гемодиализ	68	96	85	98	75	8	104	698
Ерөнхий мэс засал	168	688	663	816	650	928	809	5578
Зүрх судас	380	722	614	689	541	870	740	5658
Онлайн цахим үзлэг	42	61	34	27	18	26	25	336
Сэргээн засах	103	338	238	188	292	299	277	2176
Толгой хүзүүний мэс	446	1011	934	991	853	1182	1382	8256
Туяа	161	366	373	319	291	392	318	2747
Хими	964	1704	1543	1807	1402	1692	1800	13580
Хөнгөвчлөх	196	336	334	360	300	352	303	2713
Хоол зүйч	55	202	152	153	38	151	171	1179
Сэтгэл зүйч	479	66	114	31	72	95	101	1503
Цээжний хөндийн мэс	455	1510	1436	1537	925	1193	1996	11017
Элэг цөс нойр булчирхай	558	1040	989	1162	782	1337	1253	8719
Эмэгтэйчүүдийн мэс	35	1336	1287	1316	800	1647	1678	9470
Ерөнхий хавдар судлал	0	0	0	0	54	47	6	107
Нийт дүн	4657	10878	10107	10702	7788	11625	12453	83745

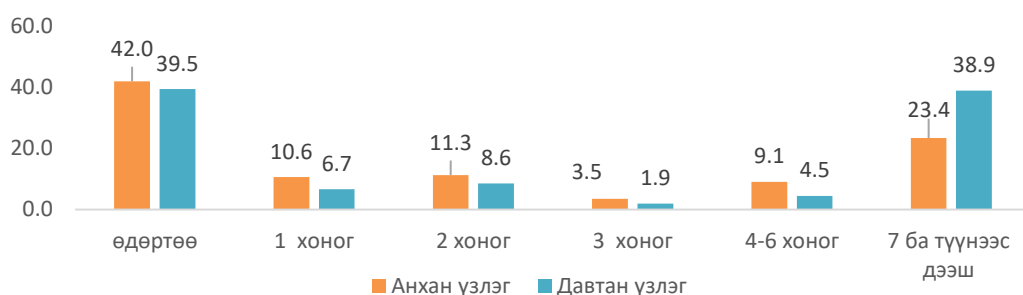
ХСҮТ нь ДЗА-д үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг 2 сараас эхлэн тайлагнаж эхэлсэн ба тайланд тусламж үйлчилгээний чиглэл, хамрагдсан байдлаар нь тайлагнадаг харин үзлэгийн цаг товлосон үйлчлүүлэгчийн бүртгэл мэдээлэл дээрх ангилалаар ялгаж гарах ба утасаар, цахим, өөрийн биеэр гэсэн ангилан ялгах боломжгүй байна.

3.3. ХСҮТ-ИЙН АМБУЛАТОРИ, СТАЦИОНАР, ДҮРС ОНОШИЛГОО ТАСГИЙН ХҮЛЭЭГДЭЛ

Амбулаторийн тасгийн хүлээгдлийн дүн:

ХСҮТ-ийн цаг товлох үйлчилгээг 2021 оны 5сараас 10 сар хүртлэх хугацаагаар амбулатори, стационар, оношилгооны тасгуудын хүлээгдлийг судалсан дүн.

ХСҮТ нь нийт 21 кабинеттэйгаар амбулаторийн үзлэг хийдэг. Сүүлийн 6 сарын хугацаанд ХСҮТ-ийн амбулаторийн тасагт анхан болон давтан үзлэгт нийт 3761 үйлчлүүлэгч цаг авч үйлчлүүлсэн байна.

Зураг 13. Амбулаторийн хүлээгдлийн хоног (хувиар)

Судалгааны дүнгээс харахад нийт үйлчлүүлэгчдийн анхан үзлэгийн 42.0% , давтан үзлэгийн 39.5% нь тухайн өдөртөө үйлчилгээгээ авсан бол анхан үзлэгийн 23.4% , давтан үзлэгийн 38.9% нь 7 ба түүнээс хойш хугацаагаар хүлээж үйлчилгээгээ авсан байна.

3.3.1. ХСҮТ-ийн хэвтэн эмчлүүлэх тасгийн хүлээгдэл:

Сүүлийн 6 сарын хугацаанд ХСҮТ-д хэвтэн эмчлүүлэхээр ор хүлээж буй үйлчлүүлэгчдийн статистик мэдээлэлд хийсэн дүн шинжилгээ. ХСҮТ-ийн хэвтэн эмчлүүлэх тасаг нь “хавдрын мэс засал, хавдарын өвөрмөц, хавдрын яаралтай” гэсэн 3 үндсэн тасагт нийт 3726 үйлчлүүлэгч хэвтэн эмчлүүлсэн бол үүнээс

хавдарын мэс заслын тасагт 379, хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тасагт 2995, хавдрын яаралтай тасагт 253 үйлчлүүлэгч хэвтэн эмчлүүлсэн байна.

Хүснэгт 8. Стационарын хүлээгдлийн хоног

Хүлээгдэж буй үйлчлүүлэгч	Хавдрын мэс заслын					Хавдрын өвөрмөц				Хавдрын яаралтай				Нийт
	ЕМЗ	ЭЦНБ	ТХМЗ	ЦХМЗ	ЭМЗТ	Туяа	Өдрийн туяа	Хими	Өдрийн хими	Эрчимт	Хөнгөвчлөх	Ангиографи	Дуран	
Орны тоо	27	30	17	18	25	40	18	20	36	11	18	12	3	275
1-3 хоног	4	12	5	6	2	3	8	239	275	0	6	20	1	581
3-6 хоног	4	10	3	3	10	1	8	140	217	0	3	13	6	418
7-14 хоног	6	25	15	12	23	6	35	298	425	0	13	33	7	898
15-30 хоног	18	37	15	15	40	12	26	325	456	0	19	54	7	1024
1- сараас дээш	21	33	10	8	42	5	32	255	328	0	11	52	8	805
Нийт	53	117	48	44	117	27	109	1257	1701	0	52	172	29	3726

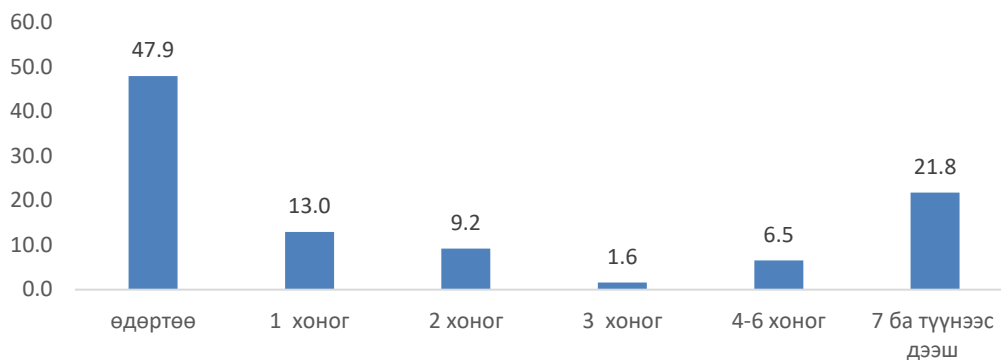
Хүснэгт 9. Стационарийн хүлээгдлийн хоног (дундаж хувь)

№	Хүлээгдэж буй үйлчлүүлэгч	Хавдрын мэс заслын клиник	Хавдрын өвөрмөц эмчилгээний клиник	Хавдрын яаралтай тусламжийн клиник	Дундаж
1	1-3 хоног	8.7	13.4	6.7	9.6
2	3-6 хоног	7.5	8.7	8.5	8.3
3	7-14 хоног	22.2	25.8	17.1	21.7
4	15-30 хоног	33.0	30.2	23.0	28.8
5	1- сараас дээш	28.5	21.9	19.7	23.4

Судалгааны дүнгээс харахад нийт үйлчлүүлэгчийн дундажаар 23.4 % нь 1 сар ба түүнээс дээш хугацаар хүлээж байгаа бол 9.6% нь 1-3 хоногт шаардлагтай үйлчилгээгээ авч чадаж байна.

3.3.2 ХСҮТ-ийн дүрс оношилгооны тасгийн хүлээгдэл:

Дүрс оношилгооний тасаг нь бүдүүн шулуун гэдэсний дуран (БШГД), КТГ, Маммографи, Рентген харалт, Уушигны дуран, Ходоодны дуран, ЭХО, бамбайн эхо, зүрхний бичлэг гэсэн нийт 9 тасагтай байна. Сүүлийн 6 сарын хугацаанд нийт 1898 үйлчилгээ үзүүлсэнээс **БШГД-ийн тасагт 17**, КТГ 452, Маммографи 40, Рентген 320, **Уушигны дуранд 4**, Ходоодны дуранд 282, ЭХО 492, Бамбайн ЭХО 85, Зүрхний бичлэгт 206 үйлчлүүлэгчдэд үйлчилгээ үзүүлсэн байна.

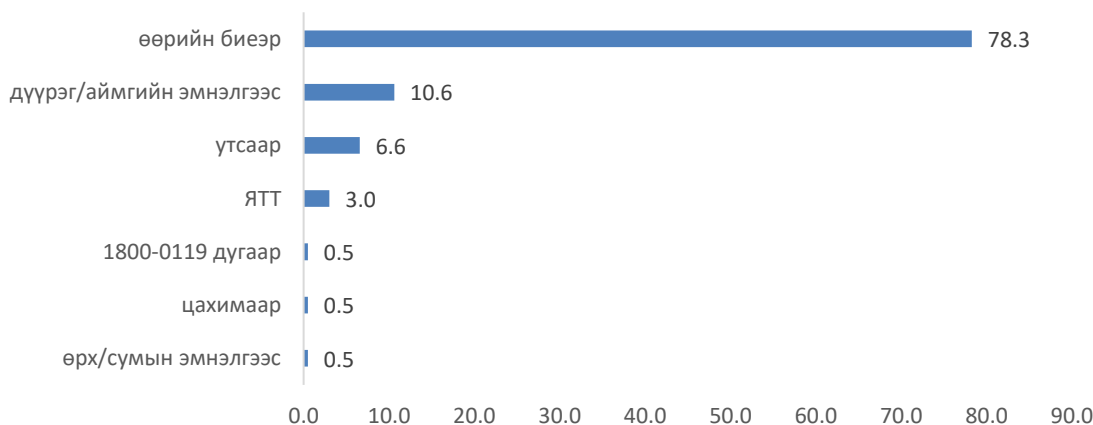

Зураг 14. Дүрс, оношилгоон тасгийн хүлээгдэл

Судалгааны дүнгээс харахад нийт үйлчлүүлэгчийн 47.9% нь тухайн өдөртөө үйлчилгээгээ авч, 21.8% нь 7 ба түүнээс дээш хугацаагаар хүлээж үйлчилгээгээ авч байна.

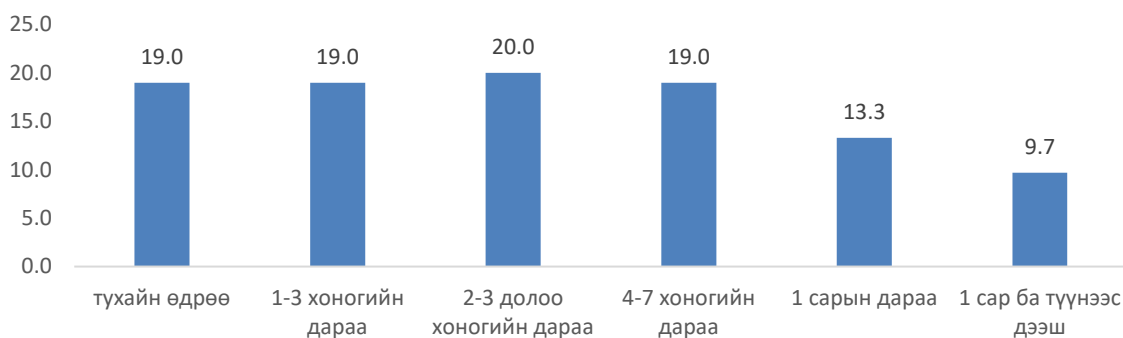
Үйлчлүүлэгчээс авсан асуумжийн дүн:

ХСҮТ-ийн амбулаторийн тасгаар үйлчлүүлж буй нийт судалгаанд хамрагдсан 200 үйлчлүүлэгчдээс цаг товлох үйлчилгээ болон үйлчилгээгээ авсан байдалыг судалсан дүн.

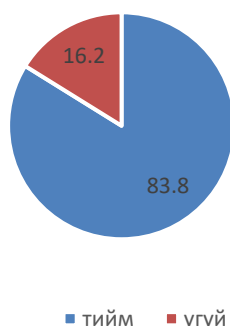
Зураг 15. Үйлчлүүлэгчийн цаг товлолтын мэдээлэл

Нийт судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчийн 78.3% нь өөрийн биеэр 10.6% нь дүүрэг аймгийн эмнэлгээс, 6.6% нь ХСҮТ-ийн дотоод утсаар холбогдож үзлэгийн цаг товлож авсан байна.

Зураг 16. Цаг товлолтын хүлээгдэл

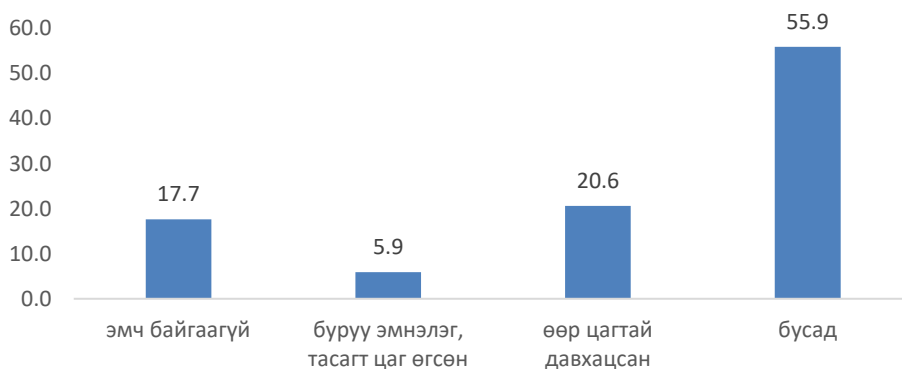
Нийт судалгаанд судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 19-20% нь 1-3 өдрийн дотор, 9.7% 1 сар ба түүнээс дээш хугацаагаар хүлээж үйлчилгээгээ авч байна.

Зураг 17. Үйлчилгээ авсан байдал

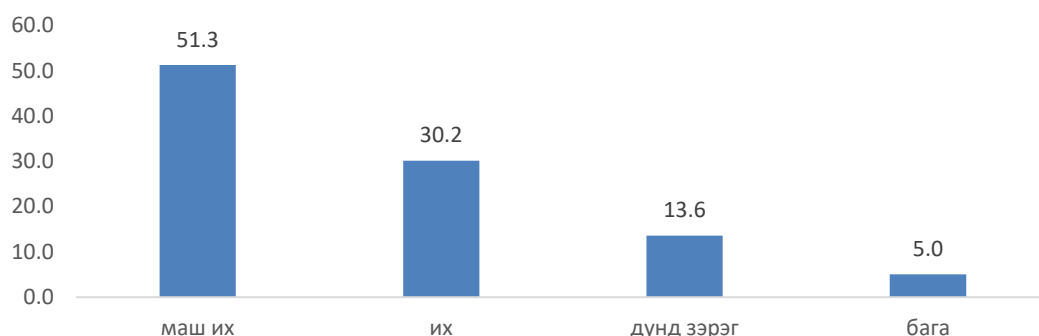
Нийт судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 83.8 % нь үйлчилгээгээ авч чадсан бол 16.2% үйлчилгээгээ авч чадаагүй байна.

Үйлчилгээгээ авч чадаагүй шалтгааны тодруулахад:

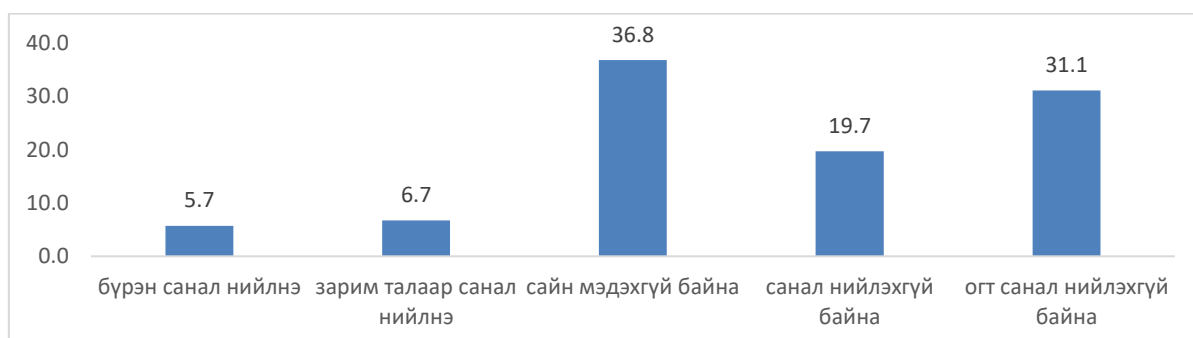
Зураг 18. Үйлчилгээ авч чадаагүй шалтгаан

Үйлчилгээгээ авч чадаагүй үйлчлүүлэгчийн 20.6% нь өөр цагтай давхцсан, 17.7% нь эмч байгаагүй, 5.9% нь буруу эмнэлэг, тасагт цаг өгсөн, 55.9 % нь бусад шалтгаанаар үйлчилгээгээ авч чадаагүй байна.

Зураг 19. Эмнэлэгт үзүүлэхээр очсоны дараах хүлээгдэл

Нийт судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс хүлээгдлийн талаарх сэтгэл ханамжийг судлахад 51.3% нь маш их хүлээгдэлтэй гэж хариулсан байна.

Зураг 20. 1800-0119 тусгай дугаарын сэтгэл ханамж

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 31.1% нь огт санал нийлэхгүй, 19.7% нь санал нийлэхгүй, 36.8% нь сайн мэдэхгүй гэсэн бол 5.7-6.7% нь санал нийлсэн байна.

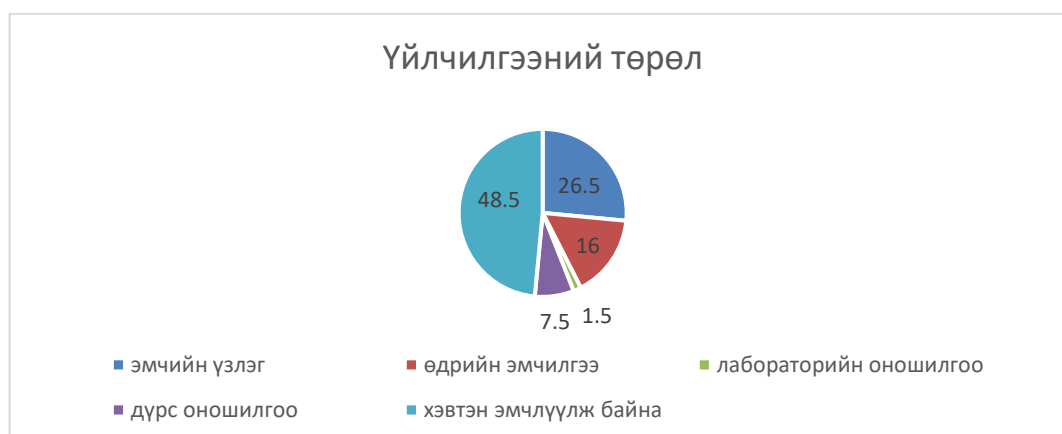
БҮЛГИЙН ДҮГНЭЛТ.

- ХСҮТ нь амбулаторийн үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг ДЗА-аар дамжуулан цаг товлох үйлчилгээг авах нь иргэдэд төөрөгдөл, хүндрэл учруулж байгаа тул Эмнэлгийн тасаг нэгжийн бүртгэл мэдээллийг шинэчилж өгөхөөр ДЗА-д мэдэгдэсэн. Мэдэгдлийн протокол болон хөтлөлт байхгүй энэ нь ДЗА-ыг гомдол санал хүсэлтийн бүртгэл мэдээллийг хөтөлдөггүй гэж дүгнэж байна.
- Амбулатори, хэвтэн эмчлүүлэх, оношилгоо тасагт дундажаар 28.2% нь 1 сар ба түүнээс дээш хугацаагаар хүлээж байна.
- Асуумж судалгааны дүнгээс харахад үйлчлүүлэгчдийн 78.3% нь амбулаторийн үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг өөрийн биеэр ирж үйлчилгээгээ авсан, 9.7% нь 1 сар ба түүнээс дээш хугцаанд хүлээж, 16.2% нь үйлчилгээгээ авч чадаагүй байна.

- Үйлчилгээ авч чадаагүй шалтгаан нь: Урьд нь үзүүлсэн эмчдээ үзүүлэхийг хүссэн учраас, ковид халдвар, хүнд суртал гэсэн шалтгаанууд дийлэнх буюу 55.9%-ыг эзэлж байна.

3.4 ХАВДРЫН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ҮЕД ХУВЬ ХҮНЭЭС ГАРАХ АЛБАН БА АЛБАН БУС ЗАРДАЛ, СЭТГЭЛ ХАНАМЖИЙГ СУДАЛСАН НЬ

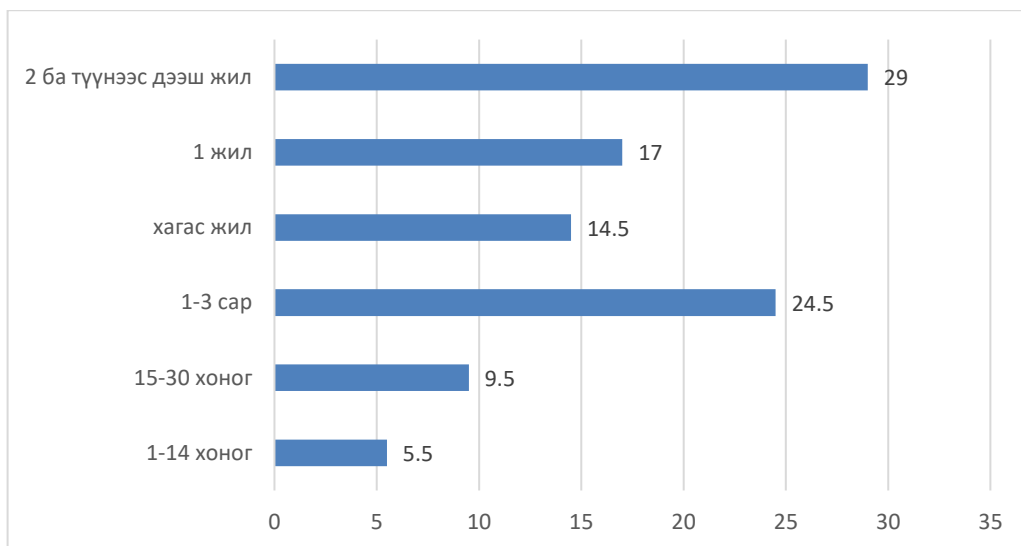
Уг судалгаанд оролцсон үйлчлүүлэгчдийн 64,5 хувь нь эмэгтэй, 35,5 хувь нь эрэгтэй байсан ба насны бүлгээр ерөнхийлөн авч үзвэл 33 хувь нь 18-45 насных, 67 хувь нь 45-80 насны иргэд байна. Судалгаанд оролцогсдын 48,7 хувь нь Улаанбаатар хотоос, 51,3 хувь нь хөдөө орон нутгаас ирсэн, 44,5 хувь нь анх удаа, 55,5 хувь нь 2 ба түүнээс дээш удаа ХСҮТ-ээр үйлчлүүлж байна.

Зураг 21. ХСҮТ-н үйлчилгээний төрлүүд

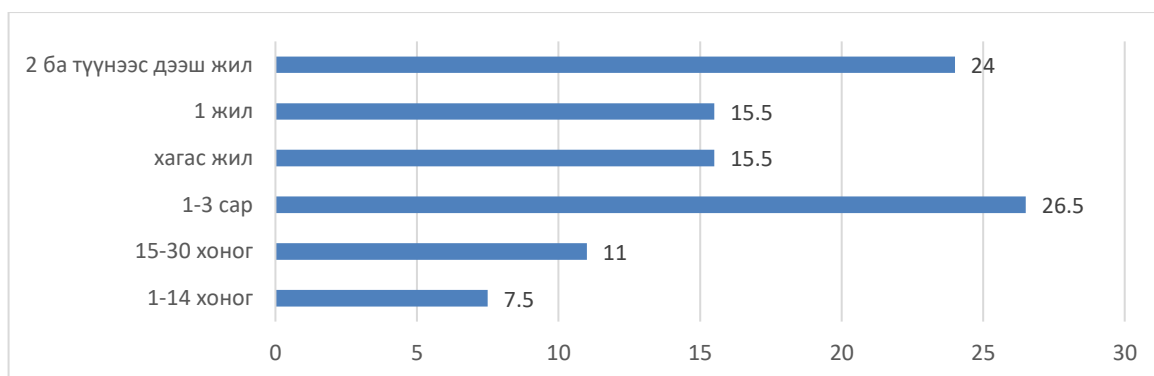
Нийт судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 48,5 хувь нь хэвтэн эмчлүүлж байсан бол 42,5 хувь эмчийн үзлэг, өдрийн эмчилгээнд хамрагдаж, 9 хувь нь лаборатори болон багажийн оношилгоо хийлгэхээр тус төвд ирсэн байсан.

Судалгаанд оролцсон нийт үйлчлүүлэгчдээс тухайн өвчний шинж тэмдэг илэрсэн хугацаа, эмнэлэгт анх хандсан болон эмнэлэгт хандсанаас хойш онош бүрэн тодорхой болсон хугацааг лавлахад:

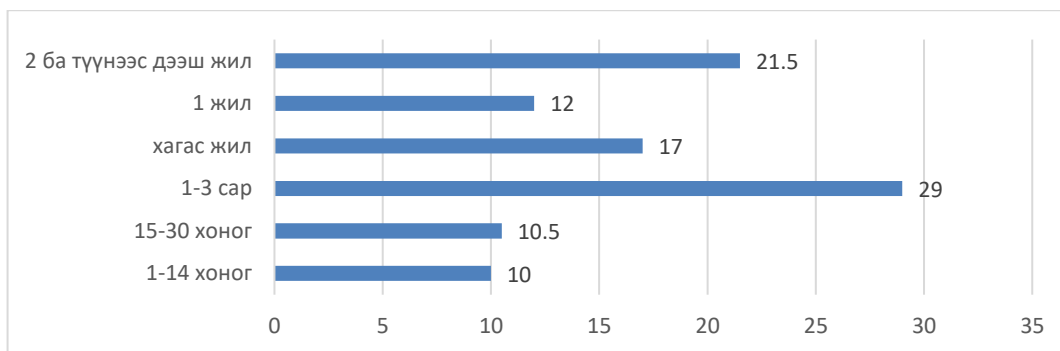
Зураг22. Үйлчлүүлэгчийн зовиур илэрсэн хугацаа

Үйлчлүүлэгчдийн 30 орчим хувь нь 2 жил ба түүнээс дээш хугацааны турш зовиуртай байгаа, 31,5 хувьд нь хагас жилээс 1 жилийн өмнөөс зовиур илэрсэн, үлдсэн 39 хувьд нь 3 сарын дотор анхны зовиур илэрсэн байна. Үүнээс үзэхэд судалгаанд хамрагдсан хавдрын оноштой үйлчлүүлэгчдийн 60 орчим хувь нь хагас жилээс дээш хугацаанд зовиуртай явж байгаа нь харагдаж байна.

Зураг 23. Үйлчлүүлэгч анх эмнэлэгт хандсан хугацаа

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 35 хувь нь 1 ба түүнээс дээш хугацааны өмнөөс эхлэн уг өвчний улмаас эмнэлгээр үйлчлүүлж байгаа бол 42 хувь нь 1-6 сарын өмнө анх эмнэлэгт хандсан, 18.5 хувь 1-30 хоногийн дотор эмнэлэгт хандсан байна.

Зураг 24. Эмнэлэгт хандсанаас хойш онош тодорсон хугацаа

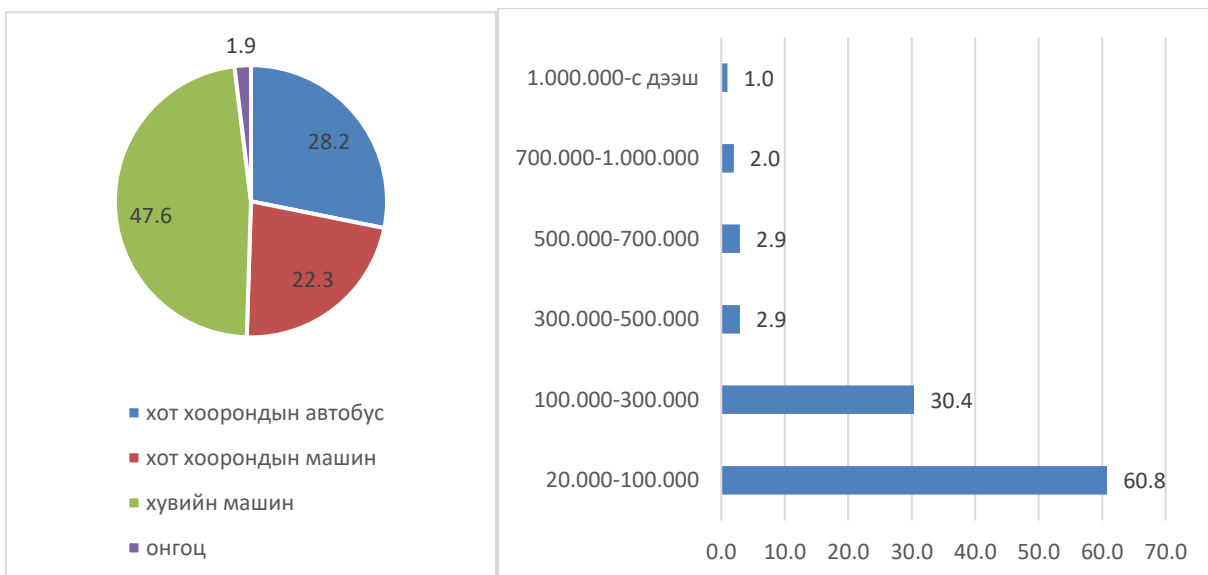
Эмнэлэгт хандсанаас хойш хэдий хугацааны дараа онош бүрэн тодорхой болсоныг лавлахад нийт үйлчлүүлэгчдийн 29 хувь нь 1-3 сарын дотор, мөн 29 хувь нь 6-12 сарын дотор, 21,5 хувь нь 2 жил ба түүнээс дээш хугацааны дараа, 20 орчим хувь нь 1 сарын дотор онош нь тодорхой болдог байна. Үүнээс үзэхэд 60 орчим хувь нь оношоо тодруулахын тулд 6 сараас дээш хугацааг зарцуулан хугацаа алддаг гэж харагдаж байна.

Хавдрын тусламж үйлчилгээний хувь хүнээс гарах зардлыг албан ба албан бус гэж ангилан амбулатори болон стационарит үйлчлүүлж буй нийт үйлчлүүлэгчдийг хамруулан гаргасан.

Албан бус зардал

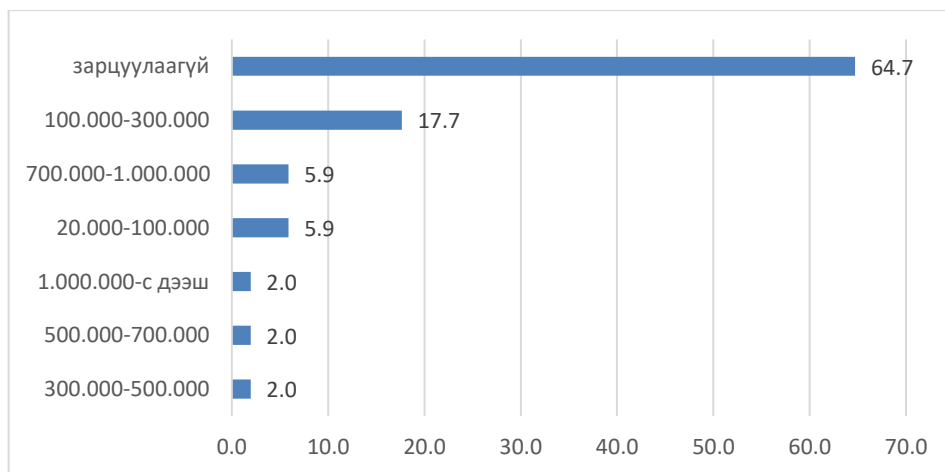
Албан бус зардалд амбулатори болон стационарит үйлчлүүлж буй хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчийн Улаанбаатар хот руу ирсэн унааны зардал, хотод байрлах байр болон хоолны зардлыг оруулан судалсан.

Нийт судалгаанд оролцсон үйлчлүүлэгчдийн 51 хувь нь хөдөө орон нутгаас ХСҮТ-д ирж үйлчлүүлж байгаа ба тэдний 52,6 хувь нь 1 хүнтэй, 30,5 хувь нь 2 хүнтэй, 17 хувь нь ар гэрийн 3-5 хүнтэй хамт Улаанбаатар хотод хавдрын тусламж үйлчилгээ авахаар ирсэн байна.

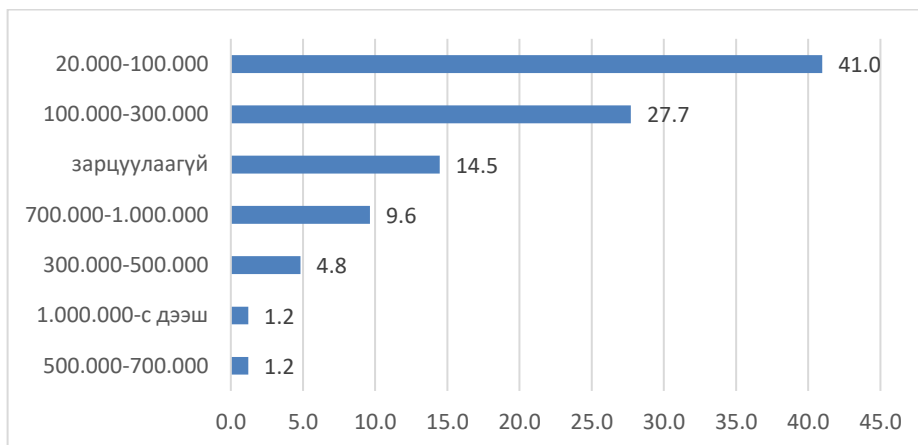
Зураг 25. Хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн Улаанбаатар хотод ирсэн тээврийн хэрэгсэл, түүний зардал

Хөдөө орон нутгаас ирсэн нийт үйлчлүүлэгчдийн 47,6 хувь нь хот руу хувийн машинаар, 50,5 хувь нь хот хоорондын тээврийн хэрэгслээр ирсэн ба дунджаар 60,8 хувь нь 20,000-100,000 төгрөг, 30,4 хувь нь 100,000-300,000 төгрөг, 8,8 хувь нь 300,000-с дээш төгрөгийг унааны зардалд зарцуулсан байна.

Зураг 26. Хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн Улаанбаатар хотод байрлаж буй байрны зардал

Хөдөө орон нутгаас ирсэн үйлчлүүлэгчдийн 64,7 хувь нь Улаанбаатар хотод амьдардаг ах дүү, хамаатны гэрт байрладаг бол 17,7 хувь нь 100,000-300,000 төгрөг, 10 хувь нь 300,000-700,000 төгрөг, 7,9 хувь нь нэг сая ба түүнээс дээш мөнгийг хотод байрлах байранд зарцуулсан байна. Зарцуулсан мөнгөн дүн нь Улаанбаатар хотод ирсэн хугацаа, онош тодортол хүлээсэн болон эмчлүүлж буй хугацаатай шууд хамааралтай байна.

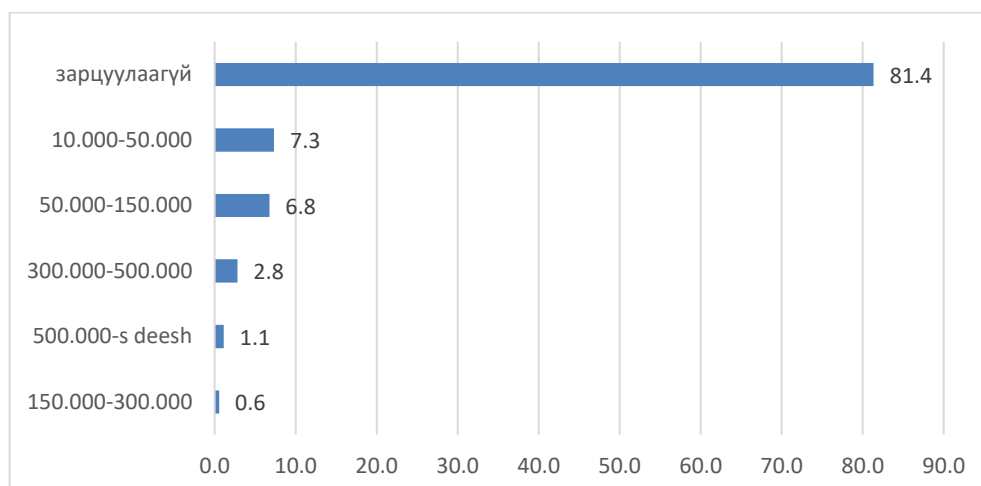
Зураг 27. Улаанбаатар хотод ирсэнээс хойших хоолны зардал

Хоолны зардалд судалгаанд хамрагдсан нийт үйлчлүүлэгчдийн 41 хувь нь хоолны зардалд дунджаар 20,000-100,000 төгрөг, 27,7 хувь нь 100,000-300,000 төгрөг; 6 хувь нь 300,000-с дээш мөнгөн дүн, 14,5 хувь нь огт мөнгө зарцуулаагүй гэж хариулсан байна.

Албан зардал

Албан зардалд тухайн үйлчлүүлэгчийн ХСҮТ-д оношлуулж, эмчлүүлэхээр ирснээс хойш зарцуулсан нийт зардлыг лабораторийн шинжилгээний, багажийн оношилгооны, эмчилгээний гэж ангилан судлахад:

ОНОШИЛГООНЫ ЗАРДАЛ

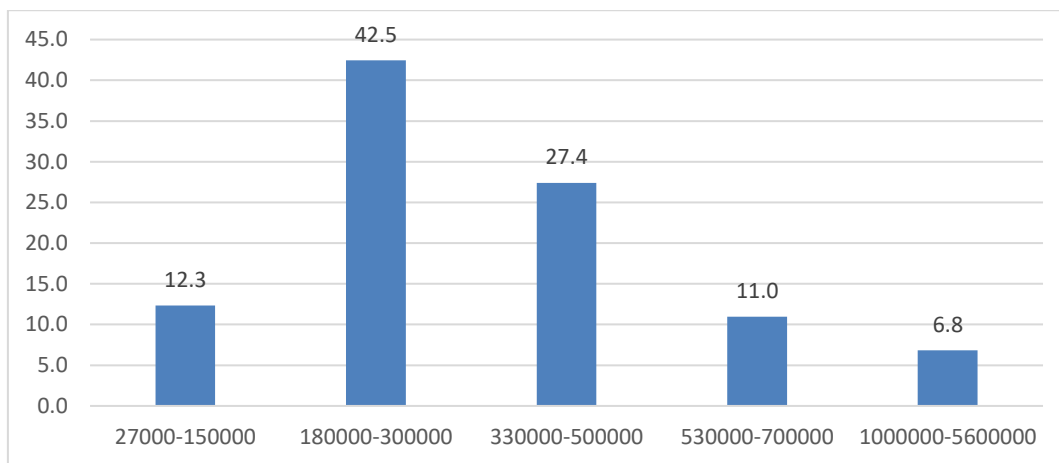

Зураг 28. Лабораторийн шинжилгээний зардал

Лабораторийн шинжилгээнд нийт судалгаанд хамрагдагсдын 81,4 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй, 13,8 хувь нь 10,000-150,000 төгрөг, 4,5 хувь нь 150,000 төгрөгөөс дээш мөнгөн зардлыг хувиасаа гаргасан байна.

Судалгаанд оролцогсдын дийлэнх нь лабораторийн шинжилгээнд цусны ерөнхий шинжилгээ, биохими, хавдрын маркер, дааврын шинжилгээ өгсөн байсан ба зардал гаргаагүй иргэд нь ХСҮТ-д шинжилгээ өгсөн, зардал гаргасан иргэд Сонгдо, Бриллиант, Express, Грандмед, Гялс эмнэлгүүдэд үнэ төлбөртэйгээр тус тус хийлгэсэн байсан.

Багажийн оношилгооны зардлыг харахад тодосгогчтой, тодосгогчгүй компьютер томографийн шинжилгээг түлхүү (73% нь) хийлгэсэн байсны 50 хувь нь зардал гаргаагүй буюу ХСҮТ, УГТЭ-д оношилгоо хийлгэж ЭМД-с зардлыг гаргасан, үлдсэн 50 хувь нь 27,000 - 5,600,000 төгрөгний хооронд зардал гаргасан байна. Зардал гаргасан иргэдийн дийлэнх нь Медпортал (ХСҮТ-н зүүн жигүүрт байрлах эмнэлэг), Бриллиант (ХСҮТ-н ард байрлах), Сонгдо, Гранмед, Мөнгөн гүүр, Гялс төв, Интермед эмнэлгүүдэд дунджаар 472.123,3 төгрөгийг тодосгогчтой болон тодосгогчгүй компьютер томографийн оношилгоонд зарцуулжээ.

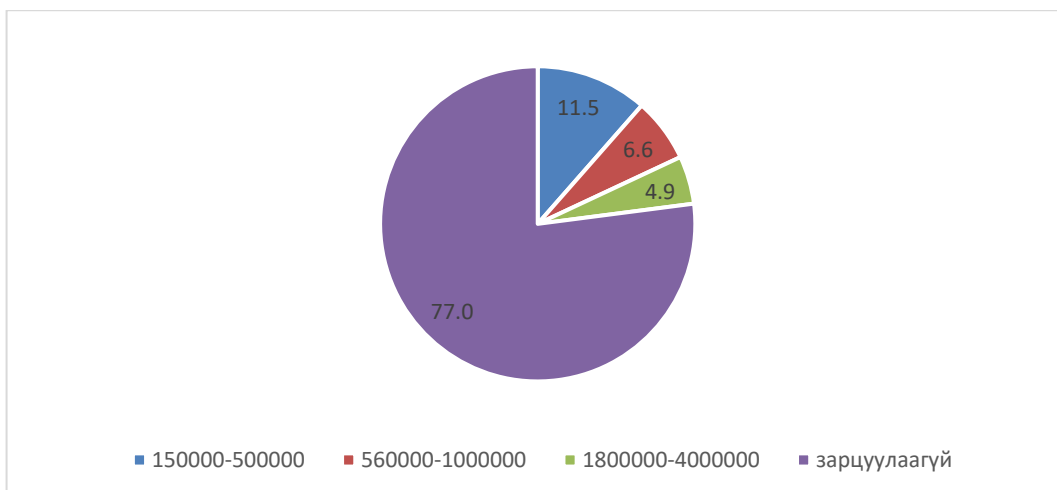

Зураг 29. Компьютер томографийн зардалд

Нийт зардал гаргасан иргэдийн 12,3 хувь нь 27,000-150,000 төгрөг, 42,5 хувь нь 180,000-300,000 төгрөг, 27,4 хувь нь 330,000-500,000 төгрөг, 11,0 хувь нь 530,000-700,000 төгрөг, 6,8 хувь нь 1,000,000-5,600,000 төгрөгийг компьютер томографийн оношилгоонд зарцуулсан байна.

Нийт судалгаанд оролцогчдын 60,5 хувь нь өөрийн одоогийн өвчнийг оношлуулахаар рентген оношилгоонд хамрагдсан байсан ба тэдгээрийн 91,7 хувь нь тус оношилгоонд хувиасаа зардал гаргаагүй, 8,3 хувь нь хувиасаа 25,000-270,000 төгрөгний хооронд зардал гаргасан байсан. Зардал гаргасан иргэд Сонгдо, Медпортал, Бриллиант, Гялс төвүүдэд рентген оношилгоо хийлгэсэн байна.

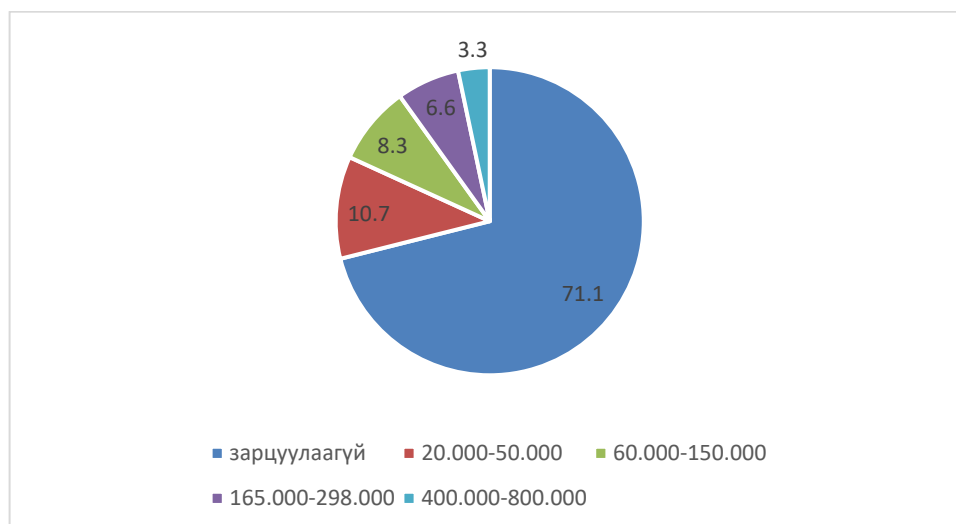
Тодосгогчтой болон тодосгогчгүй MRI оношилгоог нийт судалгаанд оролцогчдын 61 хувь нь хийлгэсэн байсан ба тэдгээрийн 77 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй, 23 хувь нь 200,000-с 4 сая төгрөгний зардал гаргасан байв.

Зураг 30. MRI-н зардал

Хувиасаа зардал гаргасан иргэдийн 11,5 хувь нь 150,000-500,000₮; 6,6 хувь нь 560,000-с 1 сая төгрөг, 4,9 хувь нь 1 саяаас 4 сая төгрөгний зардлыг Медпортал, Бриллиант, Интермед, Сонгдо, Шинонмед, Медтравма, УХТЭ эмнэлгүүдэд тус тус оношлуулсан байна.

Судалгаанд хамрагдагсдын 60,5 хувь нь дурангийн оношилгоонд хамрагдсан байсан ба тэдгээрийн 71,1 хувь нь дурангийн оношилгоонд хувиасаа зардал гаргаагүй, 28,9 хувь нь хувиасаа 20,000-800,000 төгрөгний зардал гаргасан байна.

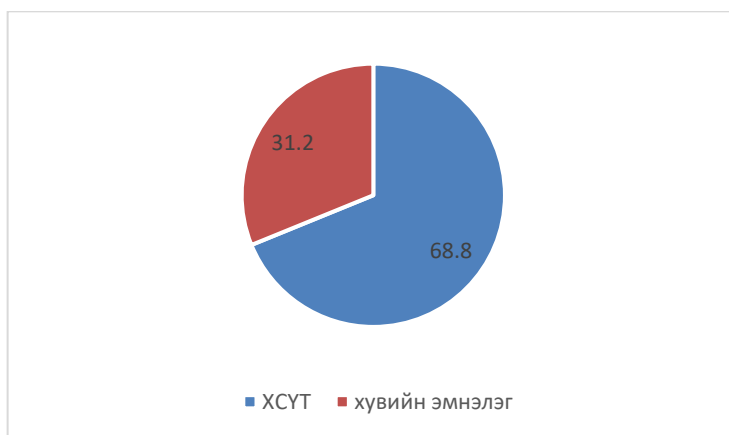

Зураг 31. Дурангийн оношилгооны зардал

Хувиасаа гаргасан зардлыг ангилбал 19 хувь нь 20,000-150,000 төгрөг, 10 хувь нь 165,000-800,000 төгрөг зарцуулсан байна.

Маммографийн оношилгоо хийлгэсэн иргэдийн 96,1 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй ЭМД-с оношилгооны зардлыг гаргуулсан ба 3,9 хувь нь 25,000-280,000 төгрөгний зардал гаргасан байна. Зардал гаргасан иргэд Хөхний төв, Сөүл эмнэлэг, ХСҮТ-д тус тус оношлуулжээ.

Бусад оношилгоонд Ковид-19 халдварын улмаас иргэд ковидын түргэвчилсэн тест болон PCR шинжилгээнд 25,000-160,000₮-г давтамжтайгаар зарцуулж байна гэж 45 хувь нь хариулсан. Мөн HIV, HCV-н шинжилгээнд 10,000-40,000 төгрөг, зүрхний ЭКГ, зүрхний ЭХО, ангиографид 20,000-390,000 төгрөг, PET/CT-д 3,000,000 төгрөг, зарим оношилгоонд гаднаас нэг удаагийн багаж, зүү авахад мөнгө зарцуулдаг гэж 13 хувь нь хариулсан байна.

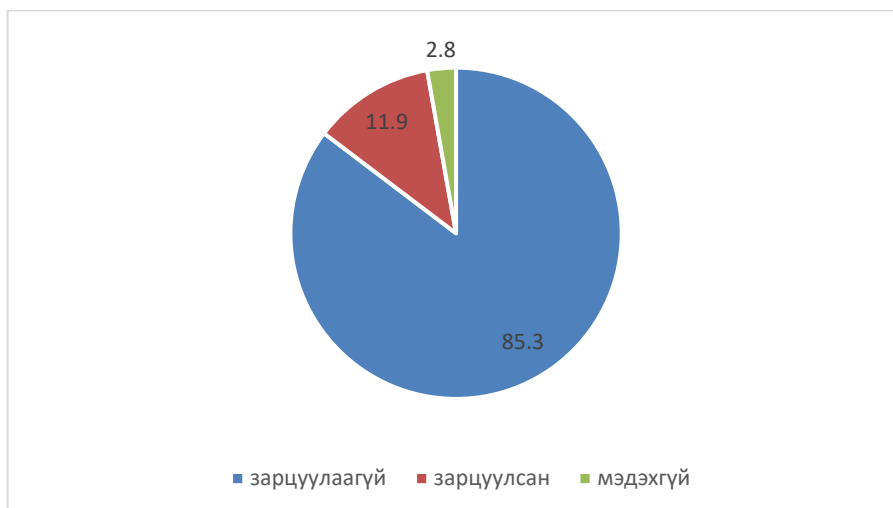

Зураг 32. Оношилгоо хийлгэсэн газар

Оношилгоонд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс лабораторийн болон багажийн оношилгоо хийлгэсэн газрыг лавлахад 68,8 хувь нь ХСҮТ-д, 31,2 нь хувийн эмнэлэгт хийлгэсэн гэж хариулсан байна.

Оношилгоо хийлгэсэн хувийн эмнэлгийг лавлахад Медпортал (*ХСҮТ-н зүүн жигүүрт*), Бриллиант (*ХСҮТ-н хойд талд*), Сонгдо, Интермед, Грандмед, Гялс төв, Хөхний төвүүд дийлэнхийг эзэлж байна.

ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ

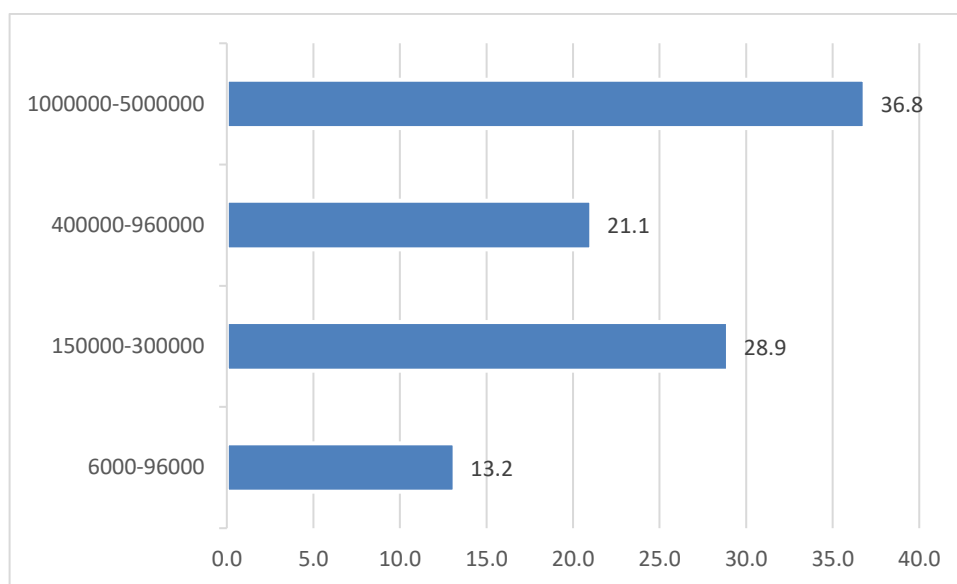
Зураг 33. Мэс заслын зардал

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 71,5 хувь нь тухайн өвчин оношлогдсоноос хойш мэс ажилбарт орж байсан ба тэдгээрийн 85,3 хувь нь мэс засалд хувиасаа зардал гаргаагүй, 11,9 хувь нь зарцуулсан, 4 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан байна. Зардал гаргасан иргэд 122,000-с 20 сая төгрөг хүртэлх мөнгөн дүнг өөрсдөөсөө гаргасан байсан ба дийлэнхийг нь ходоодны хорт хавдрын мэс ажилбар, элэгний хорт хавдрын мэс ажилбар эзэлж байна.

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 70 хувь нь хими эмчилгээнд хамрагдсан байсан ба тэдгээрийн 89,3 хувь нь мөнгө зарцуулаагүй буюу ЭМД-аас төлбөр гаргасан, 6,4 хувь нь зарцуулсан, 4,3 хувь нь мэдэхгүй гэж хариулсан байна. Хувиасаа зардал гаргасан иргэд нь ходоодны хорт хавдар, өндгөвчний хорт хавдар, хөхний хорт хавдар, элэгний хорт хавдрын оноштой ба хими эмчилгээ хийлгэж эхэлснээс хойш 200,000-с 20 сая төгрөгийг одоог хүртэл хими эмчилгээнд зарцуулсан байна.

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 66 хувь нь туяа эмчилгээнд хамрагдсан байсан ба тэдгээрийн 91.7 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй, харин 62.5 хувь нь хөнгөвчлөх эмчилгээ хийлгэдэг ба тэдгээрийн 96 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй ЭМД-с хавдрын оноштой үйлчлүүлэгчид үнэ төлбөргүй хийдэг байна.

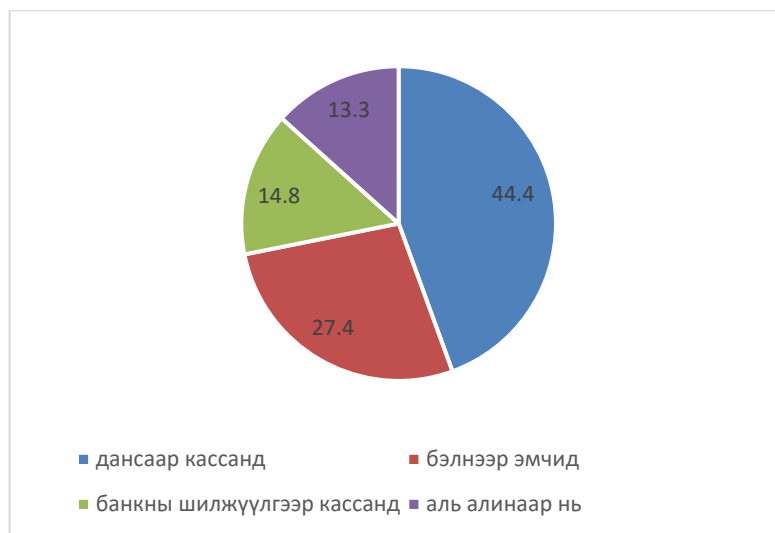
Бусад эмчилгээг нийт судалгаанд хамрагдагсдын 77,5 хувь нь хийлгэсэн ба тэдгээрийн 52 хувь нь хувиасаа зардал гаргаагүй, 20,5 хувь нь зардал гаргасан байна.

Зураг 34. Бусад эмчилгээнд зарцуулсан мөнгөн дүн

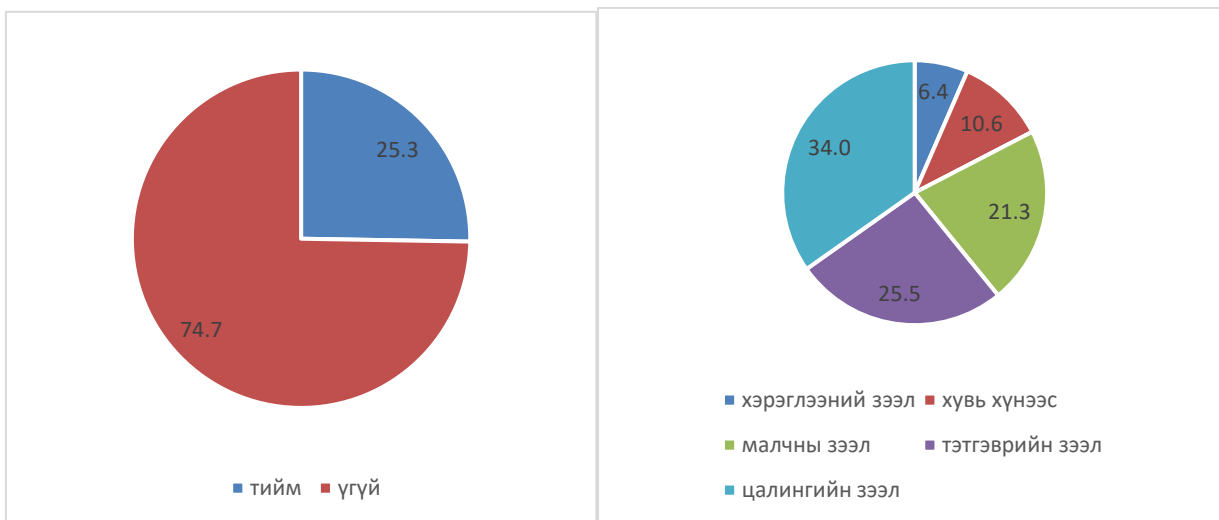
Бусад эмчилгээнд хувиасаа зардал гаргасан иргэдийн 50 хувь нь 300,000 төгрөг хүртэлх мөнгөн дүнг зарцуулсан бол 21,1 хувь нь 400,000-960,000 төгрөг, 36,8 хувь нь 1 саяаас 5 сая төгрөг хүртэлх мөнгөн дүнг зарцуулсан байна. Эдгээр эмчилгээнд төлбөртэй өрөөний ор хоног, уураг, цагаан эс, хими эмчилгээний зарим эм, тариа, өдрийн эмчилгээ, боолт, наалт, лаа, дархлаа дэмжих дусал тариа, өдрийн эмчилгээ зэрэг орж байна.

Үйлчлүүлэгчид оношилгоо, эмчилгээний төлбөр төлсөн хэлбэр

Зураг 35. Үйлчлүүлэгчдийн төлбөрийн хэлбэр

Хувиасаа зардал гаргасан иргэдээс төлбөрийг ямар хэлбэрээр, хэнд тушаасныг лавлахад 44,4 хувь нь дансаар кассанд, 27,4 хувь нь бэлнээр эмчид, 18,4 хувь нь банкны шилжүүлгээр кассанд, 13,3 хувь нь аль алинаар нь гэж хариулсан байна.

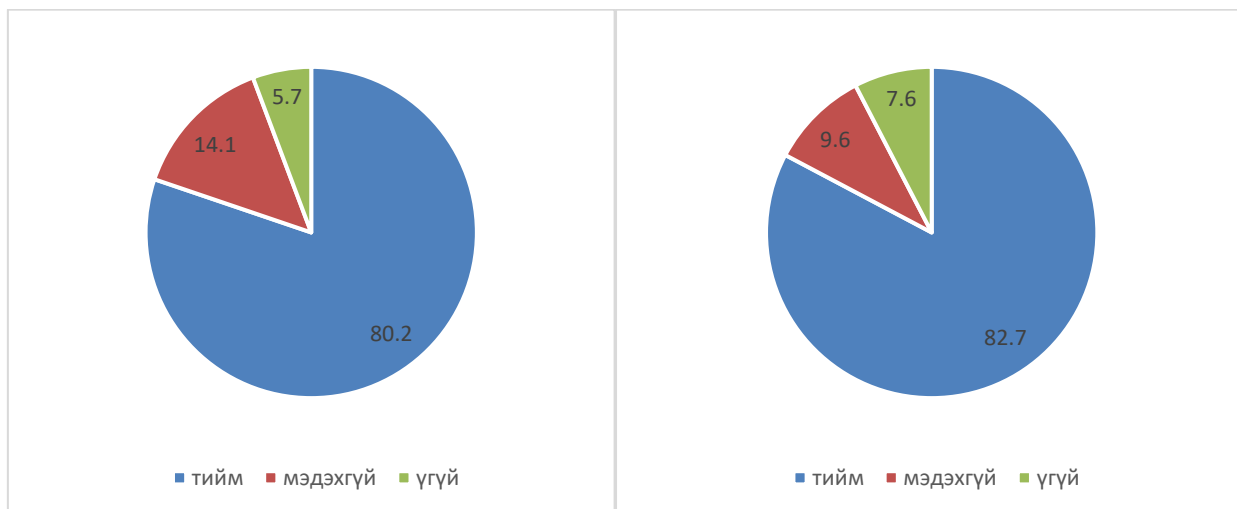

Зураг 36. Зээл авсан эсэх төрөл

Зураг 37. Хамрагдсан зээлний

Эмчилгээний зардалд зориулан зээл авсан эсэхийг лавлахад судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 25,3 хувь нь зээл авсан гэж хариулсан ба тэдгээрийн

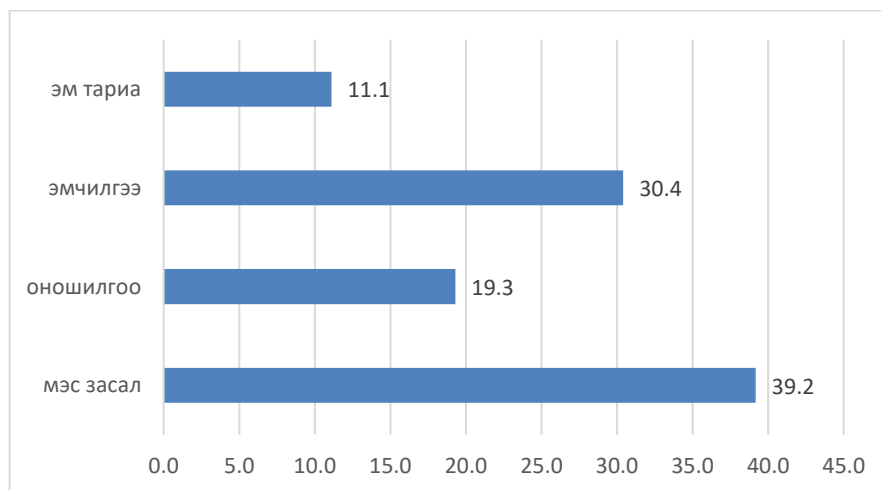
34 хувь нь цалингийн зээл, 25,5 хувь нь тэтгэврийн зээл, 21,3 хувь нь малчны зээл, 10,6 хувь нь хувь хүнээс, 6,4 хувь нь хэрэглээний зээлэнд хамрагдсан байна.

Зураг 38. ЭМД бүрэн ашигладаг эсэх

Зураг 39. Сүүлийн 3 сар ЭМД ашигласан эсэх

ЭМД-д хамрагдалтын талаар лавлахад 80,2 хувь нь эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан, 14,1 хувь нь мэдэхгүй, 5,7 хувь нь хамрагдаагүй гэж хариулсан байна. Мөн сүүлийн 3 сарын эмчилгээ оношилгоонд нийт үйлчлүүлэгчдийн 82,7 хувь нь ЭМД ашигласан, 9,6 хувь нь мэдэхгүй, 7,6 хувь нь ашиглаагүй байна.

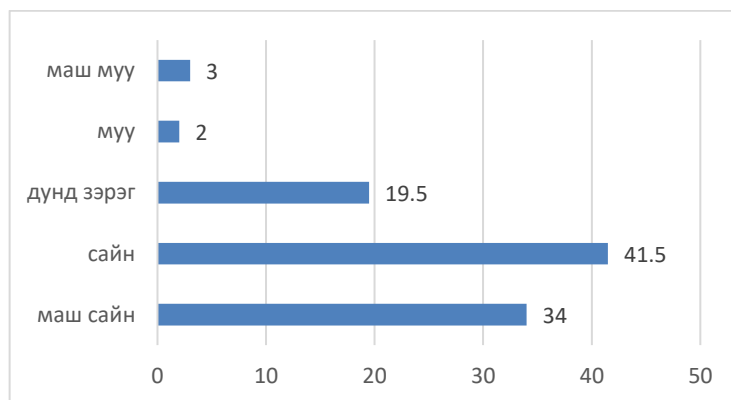

Зураг 40. ЭМД-аар хөнгөлүүлсэн үйлчилгээ

ЭМД-аар зарим үйлчилгээ авсан иргэдийн 39,2 хувь нь мэс засал, 30,4 хувь нь мэс заслын бус эмчилгээ, 19,3 хувь нь оношилгоо, 11,1 хувь нь эм тарианы төлбөрөөс хөнгөлүүлсэн байна.

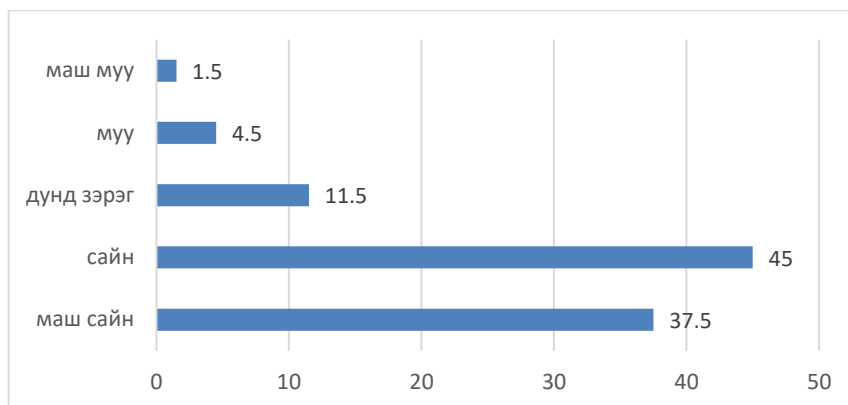
3.5 СЭТГЭЛ ХАНАМЖ

Эрүүл мэндийн сайдын 2014 оны “Хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн судалгааны аргачлал батлах тухай” 13 дугаар тушаалыг Эрүүл мэндийн сайдын 2021 оны А/578 тушаалаар “Эрүүл мэндийн салбараар үйлчлүүлж буй хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийн үнэлгээ хийх журам” болгон шинэчилсэн ба тус тушаалын хоёрдугаар хавсралт дахь үнэлгээний асуумжийг ХСҮТ-н судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс цуглуулав. Судалгааны үр дүнгээс үйлчлүүлэгчид үнэлгээ өгсөн хэсгийг харахад:

Зураг 41. Хүлээлгийн хэсгийн тав тух

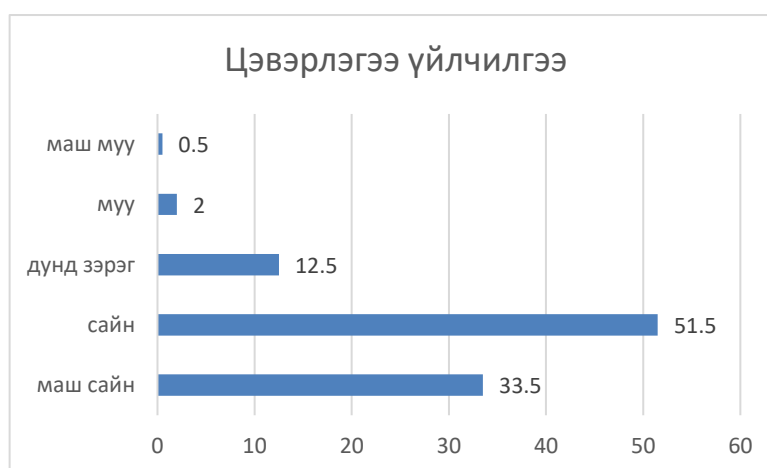
ХСҮТ-ийн хүлээлгийн хэсгийн тав тухын талаарх сэтгэл ханамжинд үйлчлүүлэгчдийн 41,5 хувь нь хүлээлгийн хэсэг тав тух сайтай, 34 хувь нь маш сайн, 19,5 хувь нь дунд зэрэг, 5 хувь нь муу, маш муу гэж хариулсан байна.

Зураг 42. Эмнэлгийн тэмдэг, тэмдэглэгээний ойлгомжтой байдал

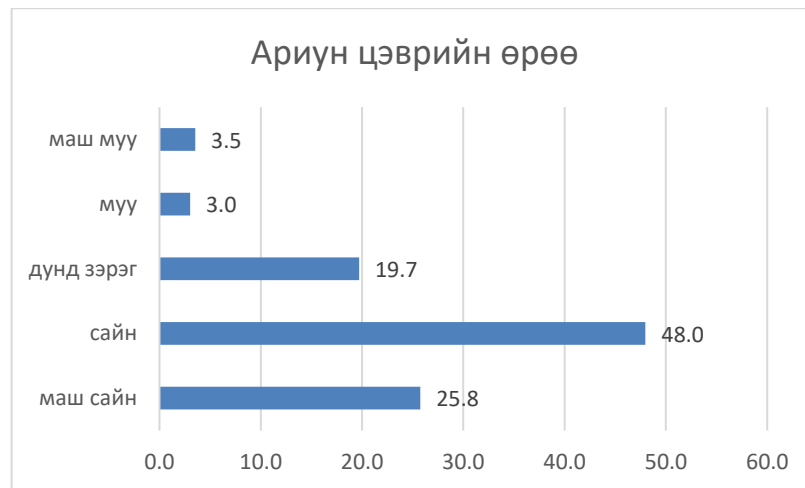
Эмнэлэг доторх өрөө, тасгийн зохион байгуулалтыг заасан тэмдэг, тэмдэглэгээний ойлгомжтой байдалд судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 45 хувь нь сайн, 37,5 хувь нь маш сайн, 11,5 хувь нь дунд зэрэг, 6 хувь нь муу, маш муу гэсэн үнэлгээ өгсөн байна.

1.1 Эмнэлгийн орчны цэвэрлэгээ, үйлчилгээ

Зураг 43. Эмнэлгийн орчны цэвэрлэгээ, үйлчилгээ

Эмнэлгийн орчны цэвэрлэгээ, үйлчилгээний талаар судалгаанд хамрагдагсан үйлчлүүлэгчдийн 51,5 хувь нь сайн, 33,5 хувь нь маш сайн, 12,5 хувь нь дунд зэрэг, 2,5 хувь нь муу, маш муу гэсэн үнэлгээ өгсөн байна.

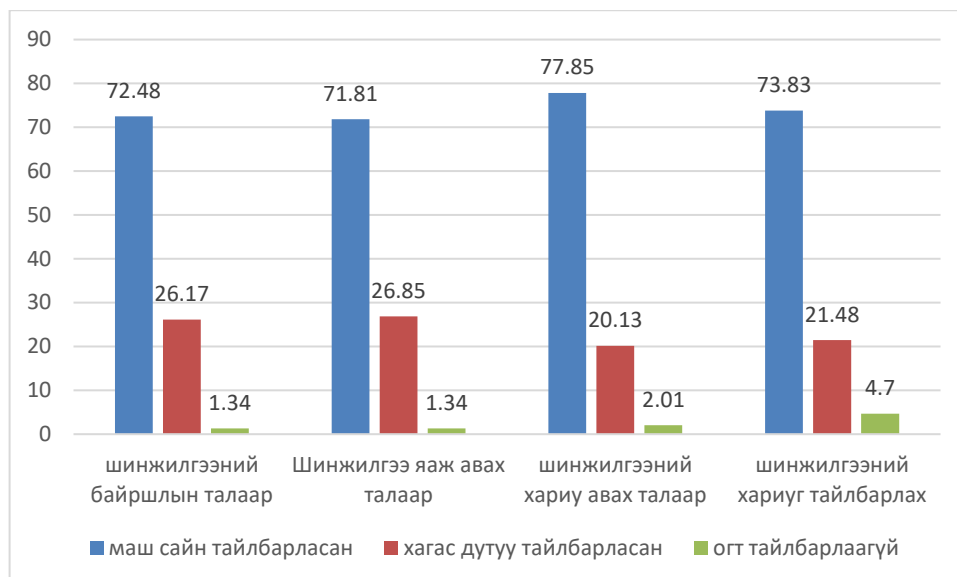
Зураг 44. Эмнэлгийн ариун цэврийн өрөөний цэвэрлэгээ, үйлчилгээ

Эмнэлгийн ариун цэврийн өрөөний цэвэрлэгээ, үйлчилгээний талаар судалгаанд хамрагдагсдын 48 хувь нь сайн, 25,8 хувь нь маш сайн, 19,7 хувь нь дунд зэрэг, 6,5 хувь нь муу, маш муу гэсэн үнэлгээ өгсөн байна.

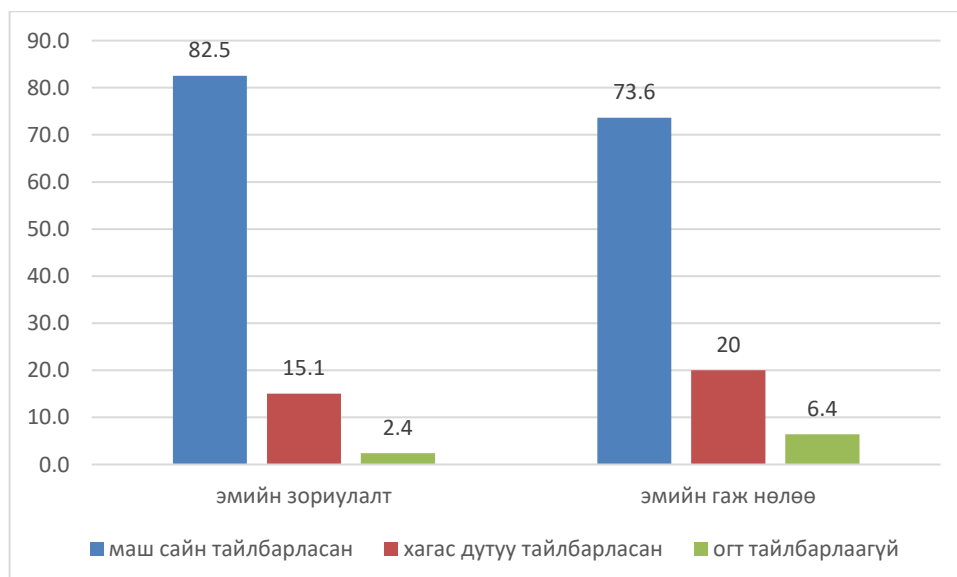
Зураг 45. Эмнэлэг доторх гар ариутгагчийн хүрэлцээ

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдийн 69,5 хувь нь гар ариутгагч хүрэлцээтэй, 30,5 хувь нь хүрэлцэхгүй байна гэж хариулсан.

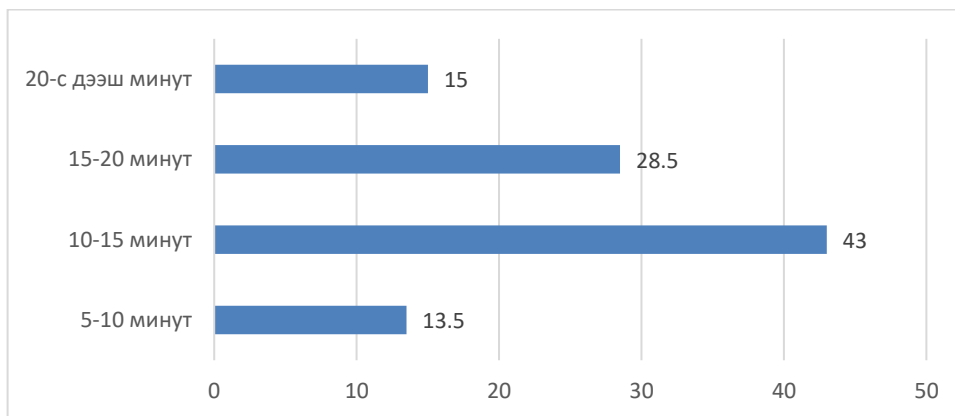
Зураг 46. Шинжилгээний талаар өгсөн тайлбар

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс шинжилгээ хаана өгөх, шинжилгээ яаж авах талаар, шинжилгээний хариуг хэзээ, хаанаас авахыг, шинжилгээний хариуг ойлгомжтой тайлбарлаж өгсөн эсэх талаар 4 асуулт асуухад нийт үйлчлүүлэгчдийн 70-с дээш хувь нь маш сайн тайлбарлаж өгсөн, 20 гаран хувь нь хагас дутуу тайлбарлаж өгсөн, дунджаар 2.3 хувь нь огт тайлбарлаагүй гэж хариулсан байна.

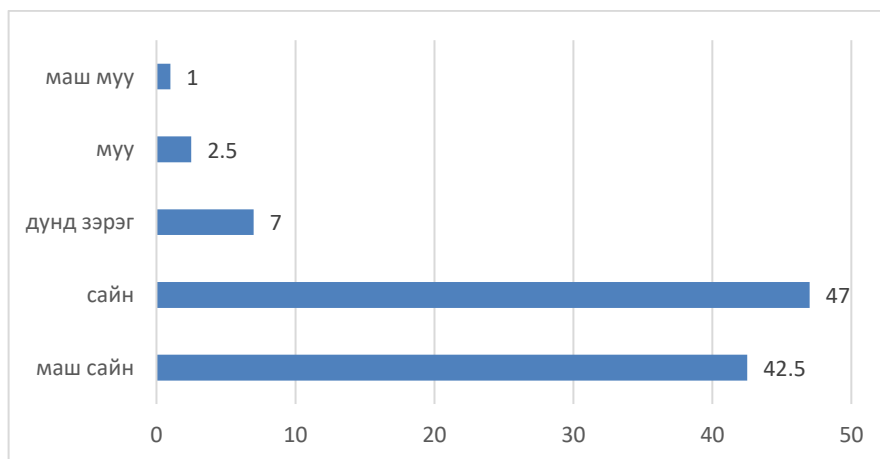
Зураг 47. Үйлчлүүлэгчийн хэрэглэх эмийн талаар тайлбарласан байдал

Эмийн эмчилгээ хийлгэсэн, хийлгэж буй үйлчлүүлэгчдээс тухайн үйлчлүүлэгчид бичиж өгсөн эм нь юунд зориулагдсан талаар ойлгомжтой тайлбарлаж өгсөн эсэх, эмийн болзошгүй гаж нөлөөний талаар ойлгомжтой тайлбарласан эсэхийг лавлахад дунджаар 78.5 хувь нь маш сайн тайлбарласан, 17.6 хувь нь хагас дутуу тайлбарлаж өгсөн, 4.4 хувь нь огт тайлбарлаж өгөөгүй гэж хариулсан байна.

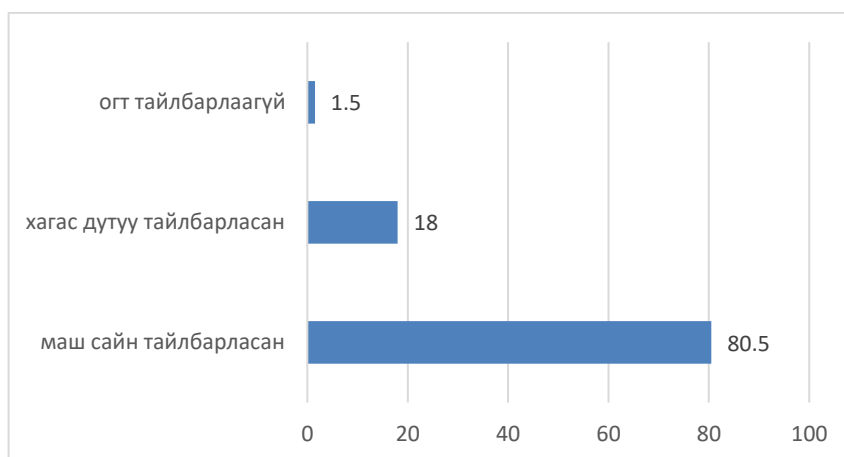
Зураг 48. Эмчийн үзлэгийн хугацаа

Тухайн үйлчлүүлэгчид эмч хэдэн минут зарцуулж үзлэг хийснийг лавлахад нийт үйлчлүүлэгчдийн 43хувьд нь 10-15 минут, 28,5 хувьд нь 15-20 минут, 15 хувьд нь 20-с дээш минут, 13,5 хувьд нь 5-10 минут зарцуулсан байна.

Зураг 49. Эмчийн үйлчлүүлэгчтэй хүндэтгэлтэй харьцсан байдал

Нийт үйлчлүүлэгчдийн 42,5 хувь нь эмч маш сайн хүндэтгэлтэй харьцсан, 47 хувь нь сайн, 7 хувь нь дунд зэрэг гэж дүгнэсэн бол 3,5 хувь нь муу, маш муу гэж дүгнэсэн байна.

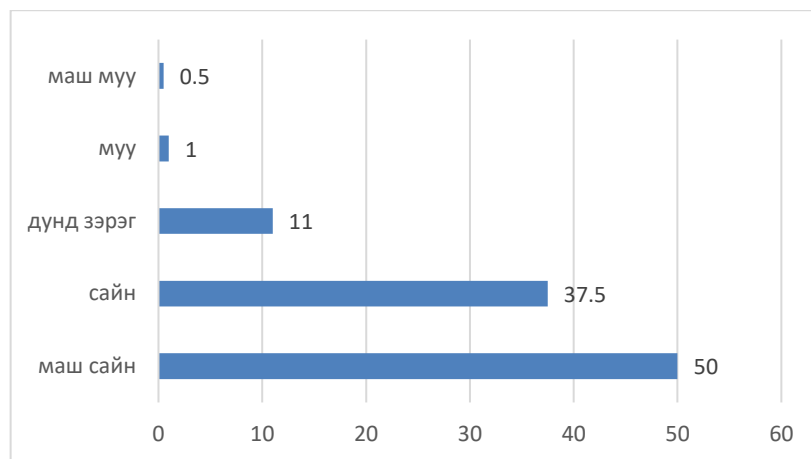
Зураг 50. Эмч үйлчлүүлэгчийн өвчин эмгэгийн талаар тайлбарласан байдал

Үйлчлүүлэгчдээс эмч нар тухайн хүний өвчин эмгэг, шинжилгээ, эмчилгээний талаар хэр ойлгомжтой тайлбарлаж өгсөн талаар лавлахад 80,5 хувь нь маш сайн тайлбарласан, 18 хувь нь хагас дутуу тайлбарлаж өгсөн, 1,5 хувь нь огт тайлбарлаж өгөөгүй гэж хариулсан байна.

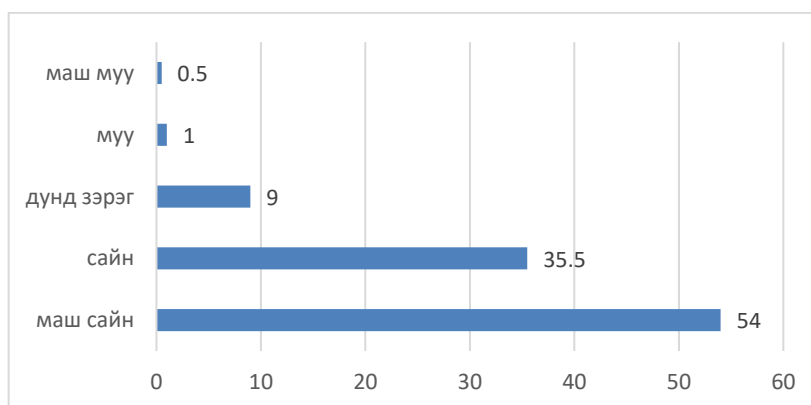
Зураг 51. Сувилагчийн харьцаа

Сувилагч үйлчлүүлэгчтэй хэр хүндэтгэлтэй харьцсаныг асуухад үйлчлүүлэгчдийн 50,5 хувь нь сайн, 39 хувь нь маш сайн, 9 хувь нь дунд зэрэг, 1,5 хувь нь муу гэж хариулсан байна.

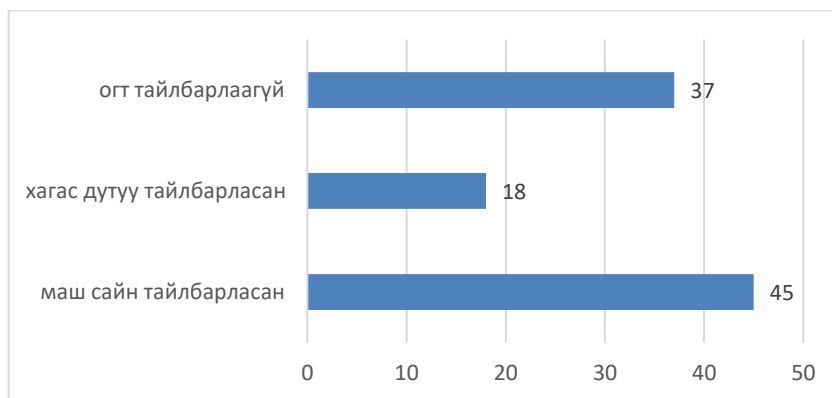
Зураг 52. Ярилцлагын үеийн ганцаарчилсан байдал

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс тухайн хүний өвчин эмгэг, эмчилгээний талаар ярилцахдаа нууцлал, ганцаарчилсан байдлыг хэр сайн хангасан талаар лавлахад үйлчлүүлэгчдийн 50 хувь нь маш сайн, 37,5 хувь нь сайн, 11 хувь нь дунд зэрэг, 1,5 хувь нь муу, маш муу гэж хариулсан байна.

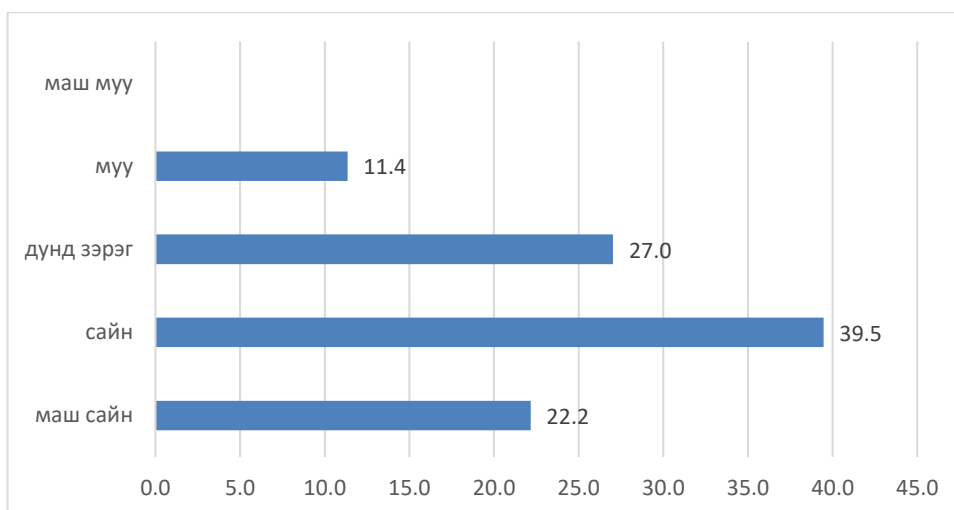
Зураг 53. Үзлэгийн үеийн ганцаарчилсан байдал

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс ьухайн хүнд үзлэг, эмчилгээ хийхдээ нууцлал, ганцаарчилсан байдлыг хэр сайн хангасан талаар лавлахад 54 хувь нь маш сайн, 35,5 хувь нь сайн, 9 хувь нь дунд зэрэг, 1,5 хувь нь муу, маш муу гэж үнэлсэн байна.

Зураг 54. Санал гомдол илэрхийлэх талаар мэдээлэл өгсөн байдал

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой санал, гомдол хэрхэн гаргах талаар мэдээлэл өгсөн эсэхийг лавлахад 45 хувь нь маш сайн тайлбарласан, 37 хувь нь огт тайлбарлаагүй, 18 хувь нь хагас дутуу тайлбарласан гэж дүгнэсэн байна. Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс гомдол, санал гаргасан нэг үйлчлүүлэгч байсан ба тухайн хүний гомдлыг шийдвэрлэсэн эсэхийг асуухад “үгүй” гэсэн хариулт өгсөн байна.

Зураг 55. Үйлчлүүлэгчдийн ерөнхий сэтгэл ханамж

Судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчдээс тухайн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээнд хэр сэтгэл хангалуун байгааг лавлахад 39,5 хувь нь сайн, 22,2 хувь нь маш сайн, 27 хувь нь дунд зэрэг, 11,4 хувь нь муу гэж хариулсан байна.

БҮЛГИЙН ДҮГНЭЛТ

- Нийт судалгаанд хамрагдсан үйлчлүүлэгчид албан бус зардалд нэг хүн дунджаар 214,000₮ зарцуулсан буюу хамгийн их зардлыг унааны зардал эзэлж байна
- Албан зардлыг оношилгоо, эмчилгээний зардал гэж ангилан үзэхэд лабораторийн шинжилгээ, рентген оношилгоо болон маммографийн шинжилгээний зардлыг ЭМД-н сангаас бүрэн төлж байсан, нийт оношилгооны 19,3% нь ЭМД-с хөнгөлүүлсэн, зардал гаргасан иргэд дунджаар 221,600₮ зарцуулсан байна. ХСҮТ-ийн дүрс оношилгооны хүлээгдэл их байгаатай холбоотойгоор иргэд цаг алдахгүйн тулд хувийн эмнэлэгт эдгээр оношилгоог их хийлгэж байна
- Зардал гаргасан иргэдийн дийлэнх нь оношилгоог хувийн эмнэлгүүдэд хийлгэсэн байсан. Үүнд: Медпортал (ХСҮТ-н зүүн жигүүрт байрлах эмнэлэг), Бриллиант (ХСҮТ-н ард байрлах), Сонгдо, Гранмед, Мөнгөн гүүр, Гялс төв, Интермед зэрэг эмнэлгүүд багтаж байна.
- Эмчилгээний хувьд 90,5% нь ЭМД-р хөнгөлүүлсэн буюу хувиасаа зардал гаргаагүй, 9,5% нь хавдрын мэс заслын эмчилгээ болон өвөрмөц эмчилгээнээс гадна хими эмчилгээний зарим эм, тариа, цагаан эс, уураг, дэмжих эмчилгээнд зарцуулагдсан байна
- Хэдий ЭМД-аар төлбөрөө хөнгөлүүлж байгаа ч зарим тохиолдолд эмчилгээнд эмчид бэлнээр мөнгө өгдөг үзэгдэл хэвээр байгааг харуулж байна
- Үйлчлүүлэгчдийн сэтгэл ханамжийг “Эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлж буй хэрэглэгчийн сэтгэл ханамжийг үнэлгээ” ЭМС-н А/578-р шинэчлэгдсэн тушаалын дагуу авахад ХСҮТ-н орчин, тав тух, тэмдэг тэмдэглэгээ, цэвэрлэгээ үйлчилгээ, ариун цэврийн байдалд нийт үйлчлүүлэгчдийн 79,2 хувь нь сэтгэл ханамж сайтай байсан.
- Эмч, сувилагчдын харьцаа, шинжилгээ, оношилгоо эмчилгээний тайлбарлалт, хувь хүний нууц хадгалалтанд үйлчлүүлэгчдийн дийлэнх нь маш сайн, сайн гэсэн үнэлгээтэй буюу сэтгэл ханамжтай байгаа нь харагдаж байна.
- Үйлчлүүлэгчдийн ерөнхий сэтгэл ханамжийг харахад 61,7 хувь нь маш сайн, сайн гэсэн үнэлгээг өгч, 27 хувь нь дунд зэргийн сэтгэл ханамжтай байна гэж хариулсан байна.

ТАВ. СУДАЛГААНЫ ДҮГНЭЛТ

- ХСҮТ-д жилд дунджаар 106,415 хүн үйлчлүүлдэг байна. Үүнээс амбулаторид 70,252 үйлчлүүлэгч үйлчлүүлсэн ба үүний 42% нь хот, 58% нь хөдөө орон нугийн үйлчлүүлэгчид байна. Стационарит жилд дунджаар 11,315 үйлчлүүлэгч хэвтэн эмчлүүлсэн ба үүнээс 46% нь хот, 54% нь хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчид байна.

- Улаанбаатар хотоос хэвтэн эмчлүүлэгчдийн дийлэнх нь хөнгөвчлөх болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тусламж үйлчилгээ авч байна. Хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчид дийлэнхидээ мэс засал болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний тусламж авдаг байна.
- Амбулатори болон стационараар үйлчлүүлэгчдийн тоо сүүлийн 5 жил нэмэгдэж байсан бол 2020 онд хэвтэн үйлчлүүлэгчид Ковид-19 халдварын улмаас өмнөх оноос 1.6 дахин буурсан байна.
- Хавдрын идэвхитэй хяналт сүүлийн 2 жил буюу 2019, 2020 онуудад огт хийгдээгүй байна
- ХСҮТ нь амбулаторийн үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг ДЗА-аар дамжуулан цаг товлох үйлчилгээг авах нь иргэдэд төөрөгдөл, хүндрэл учруулж байгаа тул Эмнэлгийн тасаг нэгжийн бүртгэл мэдээллийг шинэчилж өгөхөөр ДЗА-д мэдэгдэсэн. Мэдэгдлийн протокол болон хөтлөлт байхгүй энэ нь ДЗА-ыг гомдол санал хүсэлтийн бүртгэл мэдээллийг хөтөлдөггүй гэж дүгнэж байна.
- Амбулатори, хэвтэн эмчлүүлэх, оношилгоо тасагт дундажаар 28.2% нь 1 сар ба түүнээс дээш хугацаагаар хүлээж байна.
- Асуумж судалгааны дүнгээс харахад үйлчлүүлэгчдийн 78.3% нь амбулаторийн үзлэгийн цаг товлох үйлчилгээг өөрийн биеэр ирж үйлчилгээгээ авсан, 9.7% нь 1 сар ба түүнээс дээш хугцаанд хүлээж, 16.2% нь үйлчилгээгээ авч чадаагүй байна.
- Албан бус зардлын дийлэнхийг унааны зардал эзэлж байсан ба хөдөө орон нутгаас ирж үйлчлүүлж буй хүмүүс 300 мянга хүртэлх төгрөгний зардал гаргасан байна. Хөдөө орон нутгийн үйлчлүүлэгчдийн дийлэнх нь 1-2 хүний хамт Улаанбаатар хотыг зоридог ба алслагдсан холын аймгаас ирсэн үйлчлүүлэгчид түлхүү их хэмжээний мөнгөн дүнг зарцуулж байсан.
- Албан зардлыг оношилгоо, эмчилгээний зардал гэж ангилан үзэхэд лабораторийн шинжилгээ, рентген оношилгоо болон маммографийн шинжилгээний зардлыг ЭМД-н сангаас бүрэн төлж байсан ба компьютер томографи, MRI, дурангийн оношилгоонд түлхүү иргэд хувиасаа зардал гаргаж байсан байна. Зардал гаргасан иргэдийн дийлэнх нь оношилгоог хувийн эмнэлгүүдэд хийлгэсэн байсан. Үүнд: Медпортал (*ХСҮТ-н зүүн жигүүрт байрлах эмнэлэг*), Бриллиант (*ХСҮТ-н ард байрлах*), Сонгдо, Гранмед, Мөнгөн гүүр, Гялс төв, Интермед зэрэг эмнэлгүүд багтаж байна.
- Эмчилгээний хувьд 90,5% нь ЭМД-р хөнгөлүүлсэн буюу хувиасаа зардал гаргаагүй, 9,5% нь хавдрын мэс заслын эмчилгээ болон өвөрмөц эмчилгээнээс гадна хими эмчилгээний зарим эм, тариа, цагаан эс, уураг, дэмжих эмчилгээнд зарцуулагдсан байна
- Үйлчлүүлэгчдийн ерөнхий сэтгэл ханамжийг харахад 61,7 хувь нь маш сайн, сайн гэсэн үнэлгээг өгч, 27 хувь нь дунд зэргийн сэтгэл ханамжтай байна гэж хариулсан байна.

ЗУРГАА. ЗӨВЛӨМЖ

- ХСҮТ доторх болон ЭМХТ дээр байгаа статистик мэдээллүүд хоорондоо зөрж, зарим мэдээг бүртгэх боломж байхгүй байсан нь ХСҮТ-ийн мэдээг авах маягтуудыг шинэчлэх
- Хяналт сүүлийн 2 жил буюу 2019, 2020 онуудад огт хийгдээгүй тул идэвхтэй хяналтыг цаашид үргэлжлүүлэн хийх
- ХСҮТ-ийн хөнгөвчлөх эмчилгээний тасаг болон хавдрын өвөрмөц эмчилгээний клиник, мэс заслын тасаг хамгийн их үйлчлүүлэгч ихтэй, ачаалал ихтэй байдаг тул ХСҮТ-ийг ачаалал, төвлөрлийг бууруулах зорилгоор тус эмчилгээ үйлчилгээг ДЭМТ, АНЭ-үүдэд нэвтрүүлэх
- Хавдрын өвөрмөц эмчилгээ болон хавдрын мэс заслын чиглэлээр хөдөө орон нутагт хүний нөөцийг бэлтгэх
- ДЗА нь ХСҮТ-ийн амбулаторийн давтан үзлэгийн цагийг товлож үйлчилгээ үзүүлсэн эмчдээ давтан үзүүлэх, анхан үзлэгийн хуваарьтай давхцуулахгүй цаг товлох боломжтой
- Оношилгооны зардлын хувьд хэдий даатгал ашиглах боломжтой ч эмнэлгийн хүлээгдлийн улмаас хувийн эмнэлэгт үнэ төлбөртэйгээр оношлуулдаг. Үүнээс үзэхэд ХСҮТ-н оношилгооны хүчин чадал, хүний нөөцийг мөн нэмэгдүүлэх
- Хавдрын оношилгоо хийж буй хувийн эмнэлгүүдийг ЭМД-тай гэрээ хийхийг шаардан хавдрын оношилгоо хийлгэж буй үйлчлүүлэгчдэд ЭМДҮЗ-ийн 3 дугаар тогтоолын дагуу ЭМД-аа бүрэн ашиглах боломжийг олгох хэрэгцээтэй байна